

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888—1948/1990. 12. (72) évf.
3. szám. 2001 július–augusztus–szeptember.
Ára: 5000 lej.

ERDÉLYI MAGYAR MILLENNIUM

Augusztus 20-án – a Szent István-napi ünnepel – zárult a millenniumi év. Egy esztendőn át egymást követték az anyaországban és szerte a Kárpát-medencében az ünnepi istentiszteletek és szertartások, megemlékezések és előadások, falutalálkozók, szobor-, emléktábla- és kopjafaavatások, millenniumi zászlóátadások. Ünnepezt a magyarság, és joggal tehetette, hisz pusztán ezeresztendei itteni jelenléte is elegendő okot szolgáltatott erre. Nem beszélve a Szent István-i államalapításról és a kereszténység felvételéről, ami nemcsak a megmaradás, hanem a fejlődés lehetőségét és a jövő biztosítékát is jelentette egyben.

Több mint egy esztendőn át Erdélyben is a kettős magyar millennium jegyében teltek a hónapok, hetek, napok. Tette ki-ki a tőle telhetőt; azt, amit rászabtak, vagy amiről azt hitte: rászabatott - természetesen a maga legjobb lelkiismeretének, képességének, elhivatottságának és nem utolsósorban lehetőségeinek megfelelően. Kiosztódott minden szerep annak rendje és módja szerint: a szervezők szerveztek, az építők építettek, a szónokok szónokoltak, az ünneplő közönség pedig minden bizonnyal ünnepelt. Néhányan fanyalogtak ugyan, hogy nem kell annyit ünnepelni... Az ünnepekre azonban tagadhatatlanul szükség van. Nem feledhetjük el, még kevésbé tagadhatjuk meg a múltunkat, mint ahogy nem mondhatunk le a múlt lángjainál melegedni - és ugyanakkor emléket is állítani - akaró szándékunkról sem.

Egy népről, nemzetről igen sokat elárul az, hogy mit és hogyan ünnepel. A kettős millennium pedig kétségtelenül megmozgatta Erdély magyarságát. A millenniumi év rendezvénysorozatát értékelve, annak tapasztalatait és alkotásait számba véve, álszerűség nélkül emelhetjük ki ünnepléseink méltóságjeltségét és emelkedettségét. Ez is igazolja: az országhatárok által szétszabdalt magyar nemzet megérett arra, hogy elfoglalja helyét a fejlett európai államok, nemzetek közösségében. E tényre kell elfogadtatnunk mindenkiel az ünneplést követő dologidőben is. Más szóval azt, hogy millenniumi ünneplésünkben, a harmadik évezred küszöbén a jövő ígérete, egy fiatal európai, polgárosodó állam jövőjének ígérete rejlik.

(kvári)

FEHÉREGYHÁZA: MILLENNIUMI TEMPLOM AZ EGY ISTEN TISZTELETÉRE

AZ ELŐZMÉNYEK

A pontos helyzetismeret érdekében, ahhoz, hogy a jelen dolgait megértsük, vissza kell mennünk időben a nem is közeli, de nem is távoli múltba. A leányegyházközösség unitárius gyökere az ötvenes években Fehéregyházára települt Juhász János és két fia: Gyula és Béla családjáig nyúlik vissza. Az ötvenes évek végétől, az iparosodás nyomán a faluba betelepült, a környező falvakból érkezett unitáriusok istápolója volt a Juhász család. Istentiszteletre a segesvári unitárius templomba jártak a hívek. A lélekszám a beköltözésekkel egyre szaporodott.

1980 nyarán egy szeretetvendégség alkalmával merült fel a gondolat, hogy Fehéregyházán is lehetne istentiszteletet tartani id. Oroszhegyi Ernő családi házában. Szeptember utolsó vasárnapján már a hívek itt gyülekeztek az őszi hálaadó ünnepre. Ez időtől alakult át mint leányegyházközösség. A lélekszám ekkorra elérte a 45-

50 közötti lélekszámot. 1984-ben telket vásároltak templomépítés céljára. Az engedélyek beszerzése, különböző nehézségek leküzdése után, amely hosszas időt emésztett fel, 1987-ben megvásárolták egy istálló 1/3 részét, azt közmunkával lebontották, az anyagot értékesítették, ebből kifizették a telek több mint felét, a hívek adományából a többi részt. 1990-ben megtörtént a telek átírása. 1990 nyarán bérbe vették az evangélikus templomot. 1990 őszén a németországi **bochumi Evangélikus Egyházközségtől** 6000 DM segítség érkezett, és ez újra elindította a templomépítés gondolatát. A tervezés körüli bonyodalmak, az engedélyek megszerzése ismét sok időt emésztett fel. 1992 nyarán megvásárolták a feleki termelőszövetkezet egy istállóját, közmunkával lebontották. 1994 júniusában elkezdődött az építés a marosvásárhelyi **Hadnagy Judit** műépítész terve alapján és **Barla Attila** mérnök szakfelügyelete mellett. Az építés első szakaszában az építési bizottság elnöke **Andorkó János** segesvári egyháztag volt. A templomtest mellé a tanácsterem készült el a leghamarabb és az év karácsonyán már meg is tartották itt az első istentiszteletet.

A templom hét év munkájának a gyümölcse. Az építés alatt sok segítséget kapott a leányegyház mind anyagiakban, mind közmunka formájában. Az **Egyetemes Egyház** folyamatos erkölcsi és anyagi támogatása, az építkezés következetes figyelemmel követése bátorságra ösztönözte a leányegyházközség híveit. Legfőbb támogatója az építkezésnek az **Illyés Közalapítvány**, amely több alkalommal fogadta el pályázatunkat. 1998-ban testvérkapcsolatra lépünk az Egyesült Államokbeli **princetoni Unitárius Univerzalista Gyülekezettel**, és azóta folyamatosan küldték és küldik a segítséget a templomépítéshez. Meg kell említeni az **arlingtoni** (Segesvár testvérgyülekezete), **angliai gyülekezetet**, az ugyancsak **angliai, németországi, svájci, magyarországi, helybéli magánszemélyeket, gyülekezeti tagokat, erdélyi unitárius egyházközségeket, teológiai hallgatókat, fehéregyházi Református Egyházközséget, a helyi RMDSZ-t**, akik anyagi és közmunka-adományaikkal lehetővé tették, hogy ma templomot szentelhetünk itt, a világszabadság költőjének emlékparkjával szemben. A nagyobb munkálatoknál a következő mesterek dolgoztak: a templom felépítését és külső vakolását **id. Bán István és fiai**, a tetőszerkezetet egy székelyudvarhelyi ács csoport **Lukács Albert** ácsmester vezetésével, a templom és tanácsterem ablakait valamint a tanácsterem bejárati ajtókat **ifj. Oroszhegyi Ernő**, a villanszerelést **Tamási Károly** és **Lőrincz István**, a belső vakolást – az alagsort és a tornyot is beleértve – **Ádám Albert, Barabás Ferenc, Gothárd Dénes**. A mennyezetburkolatot **Berei Domokos és fia** Erdőszentgyörgyről; a szószéket, úrasztalát, csillárokat, főajtókat **Orbán Pál** mérnök Szovátáról; a betét-faragásokat **Sándor János** Székelyszentistvánról (Hármasfaluból), a padokat, a karzatot, szekrényt és egyebeket **Szell János** Segesvárról, a lépcsőket, járdát **Vass Rezső** mester csoportja. Ezenkívül még két nagyobb cég is végzett rész munkákat. Ezek közül az egyik, amelynek munkavezetője

Lukács Albert ácsmester (Székelyudvarhelyről) a tetőszerkezetet készítette el, a másik, az **S. C. GHISOR PROD SRL.** tulajdonosa, **Oprian Simona**, a munkálatvezetők pedig **Izsák Gyula** Fehéregyházáról, valamint **Izsák Árpád** Segesvárról voltak. Ez utóbbiak a tetőszigetelést és cserepezést végezték a templomon és tornyon.

A templomépítésről sokat beszélhetnének azok, akik templomot építettek. Maradjunk a mai nap örömenél és abban a reménységben, hogy ez az öröm az elkövetkezőkben az istentiszteletek buzgó lélekkel való látogatásával teljesedik ki. Isten gazdag áldása legyen minden ilyen nemes célt szolgáló, szorgalmazó, segítő egyén és közösség életén! Milleñniumi Templomunk pedig, mely hitünk szerint az Egy Isten tiszteletére épült, legyen minden jóakarátú, Istennel találkozni akaró embertestvérünk imádkozó helye. A lélekszám a legújabb beköltözéssel együtt 77 lélek. Három megye 11 településéről érkeztek ide híveink.

A templomépítés időszakában egyházi és világi vezetők voltak, illetve azok Fehéregyházán:

Nagy Ferenc, Benedek Jakab lelkészek,

Újfalvi Sámuel, id. Oroszhegyi Ernő gondnokok,

Dénes Jenő pénztárnok,

György Károly, Izsák Gyula, Katona János, Simó Béla keblitanácsosok.

Illesse köszönet - és kísérje Isten áldása - mindazokat, akik hozzájárultak e csodálatos templom felépítéséhez!

BENEDEK JAKAB

A TEMPLOMSZENTELÉS

A fehéregyházi unitárius gyülekezet hét év áldozatos és kitartó munkájának eredményeként az 1848-1849-es magyar szabadságharc ütközetét megörökítő emlékmű és az emlékműzeum szomszédságában, a nemrég felállított Petőfi-szoborral átellenben, új templomot épített, amelynek ünnepélyes felszentelésére június 23-án, szombaton, a 11 órakor kezdődő istentiszteleten került sor.

A milleñniumi templomba bevonuló szolgálatvégző lelkészeket, élükön főtisztelendő **dr. Szabó Árpád** unitárius

püspökkel, **Oroszhegyi Ernő**, a fehéregyházi unitárius gyülekezet gondnoka köszöntötte és kérte fel az új templom felszentelésére.

A templomszentelő beszédet **dr. Szabó Árpád** püspök tartotta, aki kifejezte, hogy a templom, az Ószövetség szerint, Isten nevének hordozója. Így érezték unitárius őseink is, amikor templomaink homlokzatára kiírták ezt. Így épült a fehéregyházi unitárius templom is az egy igaz Isten tiszteletére és dicsőségére, amely ugyanakkor lelki otthona az embernek is, aki az elmúlt évezredek történelme során értékeket alkotott ezen a tájon. Ezért nevezte el a fehéregyházi templomot millenniumi templomnak, amely kifejezője kétezzer éves egyetemes és ezeréves magyar kereszténységünknek és államiságunknak, és nem utolsósorban 432 éves unitarizmusunknak. A felszentelő beszéd végén Isten áldását kérte az új templomra és az új harangokra, melyek közül az egyiket (170 kg) az Illyés Közalapítvány, a másikat (220 kg) a princetoni testvérgyülekezet támogatásával készítették.

Az ünnepi istentisztelet keretében sor került az unitárius egyház millenniumi zászlójának és a princetoni testvérgyülekezet zászlójának bemutatására, valamint a fehéregyházi unitárius gyülekezet és nőszövetség új zászlójának felavatására is.

Benedek Jakab lelkész beszámolt a hét esztendeig tartó templomépítés gondjairól, nehézségeiről és sikereiről. Méltatta lelkészeldődjének – **Nagy Ferencnek** – templom-építő kezdeményezését és munkáját, valamint a gyülekezet tagjainak áldozatos hozzájárulását. Köszönetét fejezte ki **Hadnagy Judit** műépítésznek a templomtervezésért, **Barla Attila** mérnöknek az építkezés szakfelügyeletéért, a mestereknek, faragóknak a belső berendezésért és végül megköszönte az unitárius egyháznak, az Illyés Közalapítványnak és az észak-amerikai Princeton unitárius testvérgyülekezetének az anyagi támogatást, amelyek nélkül a hívek templomépítő álma nem válhatott volna valóra.

A köszöntők sorát **Nagy Ferenc** ny. lelkész nyitotta meg, aki üdvözölte az ünneplő gyülekezetet, a bel- és külföldről meghívott vendégeket. **Balogh Ferenc**, az unitárius egyház főgondnoka, az egyetemes unitárius egyházközösség, **Nagy Endre** esperes a küüllői egyházkör, **Nancy Keene** az észak-amerikai princetoni testvérgyülekezet, **Benefi Sándor** református lelképásztor a fehéregyházi testvéregyházközösség nevében mondott ünnepi köszöntőt.

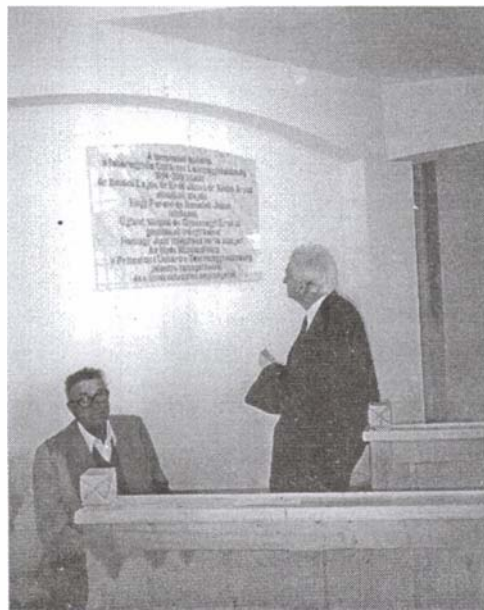
A külföldi vendégek részéről **dr. Egyed Judit** kormányfőtanácsos, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma egyházügyi kapcsolatok főosztálya részéről felolvasta **dr. Semjén Zsolt** államtitkár levelét; **Bálint Pataki József** főosztályvezető, a Határon túli Magyarok Hivatala részéről; **Elekes Botond** főosztályvezető a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma határon túli kisebbségek főosztálya részéről; **dr. Veres László** irodaigazgató az Illyés Közalapítvány Kuratóriuma részéről hoztak üdvözlöt. Az ünnepségen jelen volt **Alföldi László** főkonzul, a Magyar Köztársaság kolozsvári Főkonzulátusa részéről. Üdvözlőbeszédet mondott még **Gál Barna**, az RMDSZ

segesvári és egyben területi elnöke, valamint **Stoian Teodor** fehéregyházi polgármester.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után úrvacsora-osztásra került sor. Az úrvacsorára előkészítő ágendát **dr. Rezi Elek** főjegyző mondta, majd sor került az úrvacsorai jegyek kiszolgáltatására.

A gyönyörű millenniumi templom felszentelése Nemzeti Imánk elénekülésével ért véget. Az ünnepély közebbel zárult.

A.Gy.

NAGY FERENC TEPLOMSZENTELÉS

Ássuk a torony alapját,
már jó mélyen járunk.
S felnéz az üres magasba
maroszséki társunk:

- Vaj' mikor is szenteljük fel
ezt az Istenházát?! -
Sóhajt, s a célt valahányan
oly messzinek látják...

Ám hirtelen felizzik a
látomástól hangom:
- Azt biz' épp most is szenteljük
szép közmunka-rangon!

Csak így tovább! S a jövőből
- hallga! - harangunk szól,
s toronycsillag fénye villan
izzadt homlokunkról...

(Fehéregyháza, 1996.)

Kolozsvár: „AZ ÁLOM VALÓRA VÁLT“

Párját ritkító jelentőségű esemény megünneplésére került sör szeptember 13-án, csütörtökön déli 12 órai kezdettel az Unitárius Egyház aulájában. A Kolozsvári Unitárius Kollégium tetőterében kiépített új diákbenlakás ünnepélyes felavatása **dr. Rezi Elek** főjegyző alkalomhoz illő áhítatával vette kezdetét. Ezt követően **Paskucz Sz. Viola** mérnökön vetített képes beszámolóban mutatta be a tetőtérben kialakított új és korszerű diákbenlakás építésének történetét.

A beszámoló elhangzása után főtisztelendő **dr. Szabó Árpád** püspök mondott – *Az álom valóra vált* címmel – az új létesítmény felavató beszédét:

„Mélyen tisztelt Hallgatóság, kedves Testvéreim!

A század- és ezredfordulón gyakran volt és van alkalmunk történelmi pillanatokot élni át. Meggyőződésem, hogy a mai - legalábbis nekünk unitáriusoknak - ilyen jelentős történelmi pillanat.

Azzal kezdem, hogy volt és van egy álunk, és ez az álom részben valóra vált. Azért csak részben, mert ez az álom olyan nagyméretű, hogy végső beteljesüléséhez még folytatásra van szükség... És azért nem maradt csupán álmoknak, mivel a Gondviselés rendelt olyan szíveket, akik átvették tőlünk ezt, és segítettek tovább álmodni. Sőt, most már mondhatom, tovább tervezni és megvalósítani ezt a merész álmot.

Hallottuk a beszámolóból, hogy az építkezés a múlt év október 1-én kezdődött el. De amikor elkezdtük, akkor még csak a remény táplált, hogy lesz, amivel anyagiilag fedezzük a költségeket. Igaz, már korábban élveztük az Apáczai Közalapítvány támogatását, amely lehetővé tette a tervek és a költségvetés elkészítését. És akkor segítségünkre jöttek az észak-amerikai unitárius-univerzalista testvéreink. Október első napjaiban Bostonban találkoztam az ottani unitárius univerzalista egyház és testvér egyházközségi tanács vezetőivel, és kidolgoztunk egy átfogó és merész tervet, amely majd lehetővé teszi az építkezés kivitelezését a megfelelő anyagi alap biztosításával.

Miközben körvonalazódott a stratégia, s mi kerestük a meggyőző érveket, valójában nem is épületről gondolkodtunk, nem egy diákotthonról álmodtunk, hanem a jövőről. Arról a lehetőségről, mely biztosítani fogja egy magas szintű oktatásban és minőségi nevelésben részesült unitárius - és nem unitárius - ifjú nemzedék jövőjét. Arról, hogy ez a jövő továbbfolytatása lesz annak az örökségnek, amelyet itt Erdélyben négyszázéves történelme folyamán az unitarizmus képviselt és képvisel a jelenben is. Arról, hogy minden nehézség ellenére van és lesz itt, ezen a földön helyünk, s mi képesek leszünk éppen ifjúságunk által betölteni történelmi hivatásunkat.

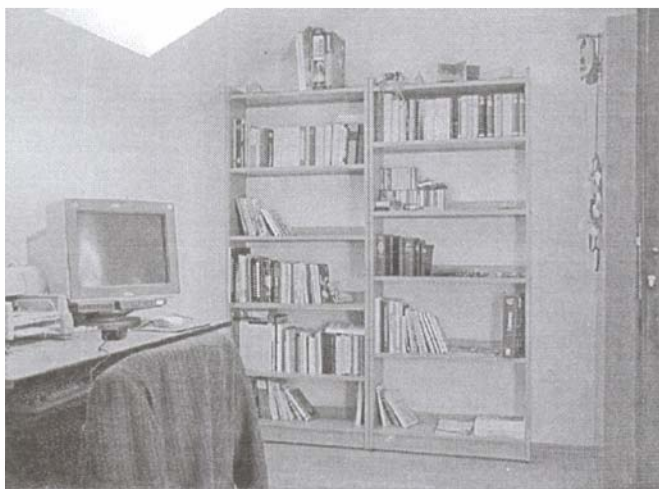
Íme elérkezett a pillanat, hogy felavassuk, és birtokba vegyük ezt a megvalósult álmot. Amikor elindultunk, hihetetlennek tűnt - és többeknek talán most is az -, hogy mindössze tizenegy hónap alatt befejeződnek a munkálatok, s mi az új iskolai év kezdetekor tárt ajtókkal várhatjuk a tanulókat. Illesse részünkről a legőszintébb köszönet a tervezőket, a kivitelező fővállalkozót, az alvállalkozókkal egyetemben, hogy egy olyan munkautemet és munkamorált mutattak fel, ami az utóbbi fél évszázadban ismeretlen volt tájainkon, s ez náluk a minőség igényességével is párosult.

És szívünk őszinte hálójával köszönjük meg az Észak-amerikai Unitárius Univerzalista Egyháznak, a Testvér Egyházközségi Tanácsnak, a Shelter Rock-i (NY) gyülekezetnek, amely egymaga 475 ezer USD-t adományozott, de a többi általunk májusban meglátogatott egyházközségnek is, akik közül nagyon sokan 10 ezer dolláros megajánlást tettek; az egyéni nemesszívű adományozóknak, akik közül névszerint megemlítem **Larry** és **Gabriella Coburn** házaspárt, akik 50 ezer USD-ral járultak célunk megvalósításához. A pénzalap gyűjtése tovább folytatódik, amíg az álom másik részét is, a Kollégium tetőterének déli szárnyát is sikerül megépítenünk.

De köszönetet mondunk az angliai Unitárius Egyháznak, a svájci HEKS segélyszervezetnek, és végül, de nem utolsósorban az Apáczai Közalapítványnak hathatós támogatásukért. Természetesen egyházunk is kivette, és a jövőben is kiveszi részét központi költségvetésünk segítségével, de még inkább egyházközségeink és híveink áldozatvállalásán keresztül. Hinni szeretném, hogy akik hallják, és majd olvasni fogják e sorokat, megértik ez ügy jelentőségét - unitárius oktató-nevelői munkánk erősítését -, és kiküldött körlevelünkre adott válaszként eljuttatják adományaikat a jövő évben folytatandó építkezés támogatására.

Mi azonban nemcsak pénzzel és építőanyaggal akarunk jövőt építeni. A Példabeszédek könyvében olvassuk: „Bölcsesség építi a házat, értelem szilárdítja meg...” Erre a kősziklára, mint a Jézus által megmutatott szilárd alapra, a tanítást meghallgató tanulóifjúság értelmére, szíve bölcsességére, hűséges hitére, és szeretet-ől áthatott jellemére akarunk építeni. Diákothont első sorban, mert azt szeretnénk, hogy „ismeret töltse meg a szobákat mindenféle drága és kedves értékkel” (24, 3-4); teljesítse ki a benne lakók életét. De nemcsak azt, hanem az unitarizmus erős és rendíthetetlen várát, ahol otthonra talál őseink megszentelt öröksége, hegyeket mozgató élő hitünk, édesen csengő anyanyelvünk és kultúránk egyaránt.”

Az ünnepség első része az Unitárius Kollégium kórusának énekszámaival és a 199. számú gyülekezeti ének eléneklésével zárult.

Ezt követően az ünnepély a tetőtéri új bentlakásban folytatódott. Dr. Szabó Árpád püspök a bejárati ajtót övező szalag átvágásakor Isten áldását kérte az új létesítményre:

„Kérjük a mi egy igaz Istenünk áldását erre az otthonra, hogy mindenk felett Ő lakozzék abban, s mi találjunk oltalmat és biztonságot az Ő végtelen atyai

szeretetében. Ha egy házba beléptek, legelőször ezt mondjátok: Békesség e háznak! (Lk 10, 5)”.

Az ünnepély résztvevői megtekintették a lenyűgözően szép és korszerű bentlakást (melyről mellékelt képeinkkel is szeretnénk ízelítőt kínálni).

Az ünnepély a Líceum dísztermében közvetlen és családias hangulatú fogadással ért véget.

A szeptember 15-i tanévkezdéssel az Unitárius Kollégium bentlakó diákjai birtokba vehették „új otthonukat”.

MILLENNIUMI EMLÉKÜNNEP SZENTÁBRAHÁMON

2001. július 29-én

*„A derék nem fél az idők mohától:
A koporsóból kitör és eget kér.
S érdemét a jók, nemesek, s jövődő
Századok áldják.”*

Millenniumi ünnepélyünk a felújított templomban kezdődött, melyen az egyházi énekek után a szászéki áhítatot **Jakab Zsolt** újszékelyi lelkész végezte. Megnyitó beszédet **Jakab Dénes** helybeli lelkész mondott, melyben megemlékezett arról, hogy 152 esztendővel ezelőtt, július 30-án, Petőfi Sándor, a nagy magyar költő itt vonult át – Bem tábornokkal együtt – Székelykeresztúr felé, Marosvásárhely felől jövet, a fehéregyházi csatát, illetve halálát megelőző napon. Erre a napra időzítettük millenniumi ünnepünket, amikor felerősödik bennünk magyarságunk és kereszténységünk tudata, és felfokozott érzéssel vállaljuk önazonosságunkat: azt, hogy magyarok és keresztények vagyunk. Valljuk ezt annak ellenére, hogy egyesek megkérdőjelezzik kereszténységünket, magyarságunkban pedig egy darabokra szakadt nemzet részecskéjének látszunk. Valljuk, hogy a hatalom csak a földet szakította el a meghúzott határokkal, a lelkekben az érzést nem tudja elfoglalni. Az érzést nem lehet tárgyalóasztalnál meghatározni, eladni vagy átvenni. A hitélmény, a nemzettudat, a hatalom akarától függetlenül él, létezik.

Ilyen gondolatokkal köszöntötte az egybegyűlteket és az Unitárius Egyház jelenlévő képviselőjét, **dr. Rezi Elek**

főjegyzőt, aki nemcsak mint egyházi méltóság, hanem Szentábrahám szülöttként volt jelen az ünnepélyen.

Az üdvözlések rendjén **Asztalos Ferenc** országgyűlési képviselő, **Szabó László** ODFIE elnök, **dr. Farkas Csaba** széki RMDSZ alelnök, **Kolumbán Sándor** Hargita megyei tanácsos, **Vajda Domokos** helyi református lelképásztor, megyei tanácsos, **Csáka József** köri felügyelő gondnok, Székelykeresztúr város alpolgármestere, **Balázsi Dénes** tanár-történész-kutató, valamint számos elszármazott szentábrahádi és helyben lakó előjáró és egyháztag fogadta a helyi lelkész üdvözlését, mely felvillantotta falunk közel ezeréves történetét, melyet a régészeti leletek és írott dokumentumok igazolnak.

Az ünnepély keretében szólóénekekkel és szavalattal szerepelt **Benedekfi Emilia** siménfalvi énekvezér, továbbá a helyi iskola „Haza a magasban” versmondó körének tagjai, akik a Millenniumi Olvasó és Daloskönyvet kapták emlékébe.

Megemlékeztünk a Vass Miklós negyvennyolcas forradalmár emlékművének felállítására tett adományokról, kiemelve **dr. Molnos Angéla** debreceni egyetemi tanár, magyarandrásfalvi székely-nemes asszonyhívünk kiemelkedő anyagi támogatását.

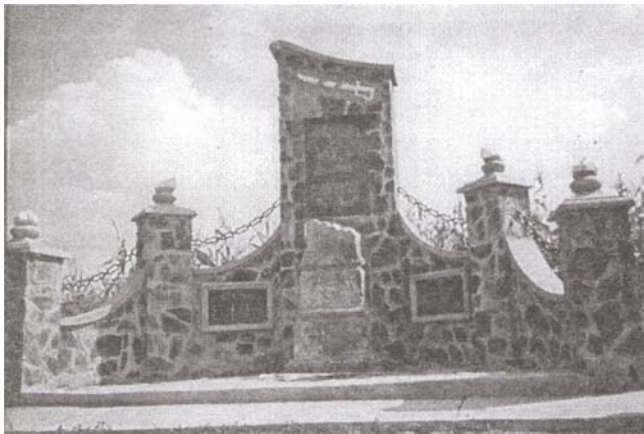
Ünnepélyünk sikerességének biztosítéka volt, hogy a község számottevő erői - a Polgármesteri Hivatal, a helyi RMDSZ, és az iskola - az egyházközséggel egyetértésben vettek részt annak előkészítésében és végrehajtásában.

A templomban **Balázi Dénes** tanár tartott előadást, az Unitárius Egyház kiadásában megjelent SZENT SZABADSÁG OLTALMÁBAN című könyvben szereplő Nyikó és Gagy menti 1848/49-es eseményekről.

Az ünnepély különösen élénk színezetét szolgálták a székelykeresztúri fűvészenekar tagjai, akik a Vas-réten felállított emlékműhöz vonuló sokaságot odaillő dallamokkal kísérték.

Az emlékműnél, melyet **Fekete Domokos** helyi kőfaragó mester tervezett és alkotott meg, jó művészi érzékkel, **Barabás Zsigmond** polgármester mondott beszédet. A templomban és az emlékműnél **dr. Rezi Elek** főjegyző beszélt, és ő áldotta meg Szentábrahám millenniumi emlékművét.

Asztalos Ferenc országgyűlési képviselő lelkesítő beszédében a templomban elmondotta, hogy itt, Romániában, kisebbségi sorsban megtanultunk egy fontos dolgot. Azt, hogy a többség szorításában csak úgy tudunk megmaradni, ha különbek vagyunk a hitben, erkölcsben és tudásban.

Az emlékmű megkoszorúzása után **Jakab Dénes** helybeli lelkész ismertette az emlékművet. Felelt arra a kérdésre is, hogy miért állították épp ide, a falutól mintegy félórai járásnyi távolságra azt. Ezelőtt 150 esztendővel, 1851-ben, épp ilyenkor aratás-cséplés idején, idetemettek el Vass Miklóst. Ez a hely az ő birtoka volt, az ő nevéből lett Vass-rét. Ő pedig szabadságharcos volt a Lőrinczikkal, a Bodókkal, a Józsikákkal, a Kisekkel, a Lászlókkal, a Mátéfiakkal, majd a Makk-féle összeesküvés fontos személyisége lett, kire a székely vértanúk sorsa várt, s amitől csak öngyilkosságba való menekülés által „szabadult”.

A Vass család a firtosmartonosi előnevet hordozta, de már 1800-ban - Lázár István püspök Generális Vizitációja idején - Vass László presbiter volt itt. Vass Miklós az ő unokája, ki Szentábrahám legendás hős lett mára. Én azt akarom - mondotta az előadó -, hogy ne csak legenda maradjon, hanem ez a hely, ahol porladnak csontjai: legyen magyarságunk kegyeleti helye, ahová eljövünk, eljönnek zarándokolni ezután is. Azt akarom, hogy ne legyünk „korcs utódok”, tudjunk eljárni „őseink sirlakához”, és a régi fényét gyűjtsünk új szövetnekét.

Itt őrizzük emlékét a többi negyvennyolcasnak is, kik a „szent szabadságért” haltak meg, Petőfi Sándorral együtt.

Az ünnepély szeretetvendégséggel zárult.

J. D.

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm az ünneplő Szentábrahám, a Gagymente minden lakóját, minden kedves vendégünket, a millenniumi emlékműavató ünnepség alkalmával!

A millenniumi ünnepség-sorozat a Kárpát-medencében kitűnő alkalom arra, hogy a Trianonban szétdarabolt Magyarország most a határon kívüli magyarságra emlékezzen, és erősítse - főleg fiataljaink - magyarságtudatát, az együvé tartozás érzését. Erre szükségünk van, mert a magyarságtudat nem csak a trianoni béke magyarságot szétdaraboló igazságtalan döntése következményeként gyengült. Nem. Ezt a kommunista diktatúra félévszázada az új nemzedékben úgy összetörte, szétrombolta, mint a villámcsapás - ezen a helyen - Vass Miklós sírkövét.

Ezek a millenniumi ünnepségek kettős jelzéssel bírnak:

Először emlékeztetnek, mert emlékezni mindig kell elődeinkre, őseinkre: áldozataikra, tetteikre. Nekünk szentábrahámiaiaknak, Gagy-mentieknek illik tudni, hogy volt egy Vass Miklós, aki honvédtiszt volt, aki résztvevője volt a zsarnokság által vérbefojtott szabadságharcot követő Makk-féle összeesküvésnek. És ne feledjük el, Vass Miklós tragikus halálának évében akasztották fel ennek az összeesküvésnek a vezetőit Marosvásárhelyen, és ezek közül - akiket székely vértanúknak nevezünk - Gálffy Mihály szintén Szentábrahám községi volt, firtosmartonosi. Emléküket Vásárhelyen emlékmű őrzi, és ha arra jártok Gagymentéről elszármazott testvéreink, az emlékműnél hajtsatok fejet kegyelettel földijeink emlékére!

Amikor emlékezünk, nem csak ezekre a győztes vagy vesztés csatákra és hősökre gondolunk, mert a történelmet nem csak ők írták: emlékezünk a névtelenekre is. Azokra, akik nehéz munkával teremtettek megélhetést e földeken, a természet viszontagságaival megküzdve a kemény földből kenyeret szorítottak ki, templomot és iskolát építettek, összefogó emberi közösséget teremtettek, utódaiknak örökségül hagyták nyelvünket, gyönyörű dalainkat, a Zsidóhegy és Firtos legendáit, tündérmeséit. És örökségül hagyták a becsületesen végzett munka, az emberi tisztesség értékét, szépségét. Az emlékezés ne keseregés legyen! Nekünk nem szabad keseregve emlékezni, semmi okunk arra, hogy balsors által vert népnek tekintsük magunkat: mi az ezer év alatt minden nehézséget túléltünk! És ebből következik a millenniumi megemlékezések második jelzése, intése: az erős hit. Nekünk hinni kell abban, hogy nemcsak múltunk, hanem jövőnk is van. S ezt a jövőt úgy tudjuk biztosítani, ha ösztönözve elődeink példaadásától, egy emberként összefogva - mindenki a maga helyén, nem siránkozva, de egyéni és politikai érdekektől függetlenül - önzetlenül teszünk közösségünkért. Elveszni csak akkor fogunk, ha nem tudunk hinni erőinkben.

Én - ezen alkalommal - kifejezném azt a meggyőződésemet, hogy az emlékműavató ünnepség első lépése a lakosság, az egyházi és világi vezetés összefogásának, és így összes elképzeléseinket meg fogjuk valósítani. Én hiszek abban, hogy falvaink határa mindenkinek megélhetést biztosít, hogy fiataljaink becsületés munkával megtalálják ebben a völgyben számításaikat, lesznek járható útjaink, gáz- és vízvezetékeink, és megelégedett arcú Gagy-völgyi népességünk. Isten adja, hogy így legyen!

BARABÁS ZSIGMOND Szentábrahám polgármestere

FÖLDÜNK, NEMZETÜNK, JÖVŐNK, ISTENÜNK!

É négy szó alkotta a Fiafalvi Millenniumi napok megélt valóságát, e négy szó áll a templomudvaron állított kopjafán, és e négy szó tartalmi jelentése adhat értelmet a munkának, értelmet az életnek.

Több mint egy év állt a magyar ember rendelkezésére ahhoz, hogy egyéni, közösségi formában emlékeztet, kegyeletét lerója a múlt előtt, és megpróbálja jövőképet teremteni, és azt az elkövetkezőkben megélni. Ebben segítségünkre volt és lesz az a hit, amelyet 2000 év óta a kereszténység fogalma fémjelez, és amely ma már nemcsak érzelmi, hanem értelmi többletet is nyert az évszázadok folyamán.

A fiafalvi Unitárius Egyházközség 2001. július 7-10. között tartotta a Millenniumi napokat. Ezen időszak alatt lehetőség volt megfogalmazni a közelmúlt és a régmúlt emlékeit, élményeit, és kifejezni a köszönetet mindezért. Következzék egy rövid beszámoló a négy nap eseményeiről.

Július 7-én egyházközségünk testvérgyülekezete, a **Bethesdai River Road-i** Unitárius gyülekezettel kialakult kapcsolat 10 éves évfordulóját ünnepelte az Egyesült Államokból érkezett vendégekkel. Ez alkalommal ünnepi istentisztelet keretén belül adományoztuk **Dwight Cramer** úrnak a testvérkapcsolat megalapítójának és lelkes támogatójának a *Tiszteletbeli gyülekezeti tag* címet. Az istentisztelet után az amerikai vendégekkel a keblitanács állófogadáson és bensőséges baráti beszélgetésen vett részt.

Az ünnep fénypontját a vasárnapi Millenniumi istentisztelet, a kopjafa és szeretetotthon avatása jelentette.

E napon voltak jelen külön meghívottaink: **dr. Szabó Árpád** püspök úr és a főtisztelendő asszony, **Szombaffalvi József** esperes úr az egyházkör képviselőjében, Székelykeresztúr városát **Benyovszki Lajos** polgármester úr, az ODFIE-t **Szabó László** elnök úr, a helybeli református egyházat pedig **Pál Attila** lelképásztor és számos híve képviselte. A Millenniumi istentiszteletet **dr. Szabó Árpád** püspök úr tartotta. A Millenniumi zászló felavatása után meghívottaink köszöntötték gyülekezetünket, ünnepünket. Ugyanakkor ez alkalommal az ODFIE sorozatában megjelent Fiafalva falufüzet bemutatására is sor került.

*„Mert ha sehol is: otthon állok,
mert az a való, mit én látok,
akkor is, ha mint délibábot,
fordítva látom a világot.*

*Így maradok meg hírvivőnek
örzeni kincses temetőket.*

*Homlokon lőhetnek, ha tetszik,
mi ott fészkel, égbemenekszik.”*

Ilyés Gyula Haza a magasban című versének sorai hangzottak el, a magyar történelmi múltat felvillantó ünnepi műsor záróakkordjaként, az ifjúsági együletünk előadásában.

Ezek után **Bartha Alpár** lelkész tartotta meg kopjafa-avató beszédét, majd népdalok csendültek fel. Ünnepé-

lyünk ezen része a Szózat szavalatával és a magyar Himnusz eléneklésével zárult.

A lobogó zászlók alatt, a fúvószenekar kíséretével az ünneplők a lelkészi lakás udvarába sétáltak, ahol a Bethesda-Fiafalva szeretetotthon avatása következett.

Itt hallgattuk meg **Dwight Cramer** és **Bartha Alpár** köszöntő szavait, és éreztük azt a szívet melegítő érzést, hitet, amely két kontinenst tud összekovácsolni, amely több ezer kilométer távolságát tudja legyőzni, és amelynek erejéből megmaradás, jövő és új élet tud születni. A főtisztelendő püspök úr az üdvözlő szavak után a fehér szalag átvágásával felavatta szeretetotthonunkat, amely meleg otthont ad a vasárnapi iskolásoknak, az ifjúsági egyület összejöveteleinek, a nőegyleti találkozóknak, előadásoknak, istentiszteleteknek és bármilyen komoly töltetű rendezvénynek.

„Az Úristen őriz engem, mert az ő országát zengem” (**Babits Mihály**) volt a fő üzenete a vasárnapi iskolások rövid műsorának, amely az Örömóda angol nyelven való éneklésével zárult.

A zászlók elvonulása közben a fúvószenekar hangjai csendültek fel, mintegy jelezvén, hogy kezdődik a szeretetvendégség. A nőegyletünk által megrakott asztalok mellett felszabadult, vidám hangulat alakult ki.

Hétfőn, a harmadik napon a testvérgyülekezet tagjaival látogatást tettünk Székelyudvarhelyen, valamint a székelykeresztúri egyházközségben.

Kedden gyülekezetünk 48 tagjával és a testvérgyülekezeti vendégekkel részt vettünk egy dévai zárandokúton. Útközben Gyulafehérváron felelevenítettük János Zsigmond fejedelem sírjánál a történelmi valóságot, majd a múlt üzenetével szívünkben tettük meg az utat Dávid Ferenc egykori börtöncellájához.

E négy nap: a múlt megidézése, az ünnepek és a zárandokút teljessége, érzelmei és értelmi töltete újra és újra emlékezetünkbe idézte az oly sokszor hallott és énekelt dal sorait: „Úgy kell, hogy te is értsd, nem indultál hiába, ez a hely ahol élsz, világnak világa...”

BARTHA MÁRTA

SÍREMLÉKAVATÁS

A Kolozs-Torda Egyházközségben 2001. május 14-én Magyarországon tartott II. évnegyedi lelkészi értekezlet és nőszövetségi találkozó résztvevői a templomi ünnepély után részt vettek az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején hűséggel szolgáló magyarszövati unitárius lelkész, ifj. Molnár Miklós és hitvestársa síremlékének avatásán is.

A sírkő márványlapján a következő szöveg olvasható: “*Én vagyok a jó pásztor... Vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az Úrban... Mert akik jól szolgálnak, szép tisztességet szereznek maguknak. - Itt nyugszik ifj. Molnár Miklós, magyarszövati unitárius lelkész, sz. 1800 - mh. 1853. I. 29. és neje Bartók Anna, sz. 1813 - mh. 1893. II. 4. - Az igazak emléke áldott.”*

A magyar keresztény millennium alkalmából készített síremléket Székely Miklós esperes-lelkész avatta fel.

BALÁZS TAMÁS magyarszövati unitárius lelkész

FALUTALÁLKOZÓ KOMJÁTSZEGEN

Kolozsvártól mintegy 22 km távolságra, a Torda felé vezető főúthoz nagyon közel fekszik Komjátság. Kicsi falu, nemcsak terjedelemben, de lélekszámban is. Lakossága a XVIII. század végétől vegyes mind nemzetiségi, mind vallási hovatartozását tekintve. A megoszlási arányszám ma: 60%-ban román és ortodox és 40%-ban magyar és unitárius. Az unitárius gyülekezet lélekszáma 1915-ben 219, a 2000. évi egyházi statisztika szerint 72 lélek, a Hármasban lakó hívekkel együtt.

Egyházközigazgatásilag az 1800-as évek derekáig a túri anyaegyházközséghez tartozott, annak volt a leányegyházközsége. 1838-ból való az első feljegyzés arról, hogy Komjátszegnek önálló lelkésze van. Jelenlegi temploma, amely különben a harmadik, 1857-ben épült, méreteiben a gyülekezet kis létszámához igazodva.

Az egyházközség hívei évek óta foglalkoztak a templom előtti kerítés javításával, újjáépítésének lehetőségével. Ebben az évben a régóta tervezett álomból valóság lett.

Észak-amerikai testvéregyházközségünk: az *Ohio állambeli Cedar Rapids-i Peoples Church* jött a segítségünkre. Két alkalommal is pénzbeli támogatásban részesített, amiből sikerült az utóbbi három évben – **Cs. Erdős Tibor** festőművész tervezése és irányítása alapján – egy erős és szép, művészi kivitelű kőből és deszkából készített kerítést és egy ízléses faragású cserefa-kaput felállítani. Ebben az évben a hívek nem kevés anyagi hozzájárulásával és az *Illyés Közalapítványnál* elnyert támogatással a templomot kívül-belül megjavítottuk. Az agyagos talaj, amelyre különben egész Komjátság épült, állandó mozgásban van, miáltal az épületek falain és így a templom falain is mindegyre repedések keletkeznek. Ezeket a repedéseket eltüntettük, a falakat megerősítettük. A lelkészi lakást is külsőleg megjavítottuk, fehérre meszeltük. A javítási munkálatokat mindkét épület esetében **Szabó Ferenc** egyházközségi gondnok vezette, illetve végezte.

A templom és lelkészi lakás-javítás és az új kerítés felavatására falutalálkozót szerveztünk, 2001. augusztus 18-án.

Az ünnepi alkalomra meghívást kaptak a Komjátszegről elköltözött unitáriusok és nem unitáriusok és azok leszármazottai, valamint azok a lelkészek, akik egykor Komjátszegen végezték rövidebb vagy hosszabb ideig lelkészi szolgálatukat.

A délelőtt 11 órakor kezdődő istentiszteleten az ünnepi szolgálatot **Rázmány Csaba**, a magyarországi Unitárius Egyház püspöke végezte, akinek édesapja, **Rázmány Mór**, Komjátszegen született, és beszolgáló lelkésze is volt a gyülekezetnek 1945-1952 között. Istentisztelet után alulírott, jelenlegi beszolgáló lelkész, aki 1986 óta végzem pásztorációs szolgálatomat, ismertetem az egyházközség és a templomjavítás, valamint az új kerítés és új kapu építésének rövid történetét, melynek különös jelentőséget adott az a tény is, hogy a Millennium évében készült el. A templomból kivonulva került sor az új kapu és kerítés bemutatására, felavatására. **Nyitrai Levente Mózses** jelenleg kocsordi lelkész mondott avató beszédet. Lelkész afia 1972-1983 között volt Komjátság rendes lelkésze.

Az ünnepi találkozó az iskola udvarán felállított sátor alatt szeretetvendégséggel folytatódott, közben a Kolozsvári Unitárius Kollégium közel 20 tagú diákcsoportja az alkalomhoz illő műsorral szórakoztatta a mintegy 200 résztvevőt. **Fazakas Ferenc** nyugalmazott és **Balázs Tamás** magyarországi lelkészek pohárköszöntőjükben kedvesen emlékeztek vissza az egykor Komjátszegen eltöltött szolgálati éveikre és a gyülekezet tagjaira.

A falutalálkozó kiemelkedő jelentőségű esemény volt Komjátság unitárius és nem unitárius magyar ajkú lakosainak életében. A résztvevők közül senki nem emlékezik arra, hogy az utóbbi évtizedekben hasonló rendezvény lett volna. A gyülekezeti tagok és vendégek egybehangzó vallomása alapján elmondhatjuk, hogy 2001. augusztus 18-a felejthetetlen marad a komjátszegiek emlékében.

ANDRÁSI GYÖRGY

Részvétirat az Amerikai Egyesült Államokban élő hittestvéreinknek a 2001 szeptemberi terrorcselekmények után

Drága Unitárius Univerzalista Testvéreink az Amerikai Egyesült Államokban!

Íme annak is eljött az ideje, hogy mi, az erdélyi Unitárius Egyház lelkészei és hívei küldjünk együtt érző és bátorító szavakat Nektek most, hogy romboló terrorista erők sújtották az Egyesült Államok demokratikus társadalmát.

Soha nem gondoltuk, hogy valaha is meg kell érnünk ezt a napot. Az egyházaink közötti együttműködés közel 200 éves történelme folyamán mindig Ti voltatok azok, a szabad és biztonságos Amerika állampolgárai, akik közbenjártatok értünk, amikor kommunista és nacionalista erők megkísérelték megsemmisíteni unitárius közösségeinknek még a létezését is.

Ma megdöbbenéssel és együttérzéssel mi is osztozunk a veszteségeitekben, különösen az ártatlan emberek ezreinek áldozatában. Ugyanakkor elkésérelt az a látvány is, ahogyan egy szabadság- és igazságességük által felépített ország szenvedni kénytelen akkor, amikor világszerte felemeli a hangját ez eszmények érdekében.

Mi bízunk abban, hogy az Egyesült Államok igazságosan válaszol majd e támadásokra, azzal a meggyőződéssel, hogy egyetlen politikai vagy társadalmi eszme sem szolgálható erőszak által. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy e szörnyű bűntettek szemtanúiként a mi kötelességünk annak biztosítása, hogy sem az Egyesült Államoknak, sem a világ egyetlen más demokratikus közösségének ne kelljen többé ezekhez hasonló eseményeket megélniük.

Gondolataink és imáink Veletek vannak e nehéz megpróbáltatás napjaiban. Isten áldja meg Amerikát és az emberiséget egy biztonságosabb jövővel.

Kolozsvár, 2001. szeptember 13.

Közös hitünk üdvözlétével,

*Dr. Szabó Árpád
az Erdélyi Unitárius Egyház püspöke*

EGYÜTTÉRZÉS

Lapzártakor jutott el hozzánk annak a szörnyű terrortámadásnak a híre, amelyet ismeretlen - pontosabban fogalmazva: eddig nem azonosított - terroristák követtek el, menetrend szerinti utasszállító gépekkel becsapódtak az ártatlan utasokkal együtt az Amerikai Egyesült Államok „szimbólumépületeibe”. Mindez történik 2001. szeptember 11-én, az amerikai időszámítás szerinti reggeli órákban!

Megdöbbenve, a „hitetlenkedés” érzéseivel „láttuk”, hogy New York belvárosának, Manhattannak a déli részén hogyan lett a lángok martaléka és omlott össze a Világkereskedelmi Központ (WTC) mindkét tornya (az „ikerépület”), Washingtonban, a Védelmi Minisztérium (Pentagon) épületére zuhanó gép az ütközés nyomán tüzet okozott, majd az épület egy része leomlott.

Ártatlan emberek ezrei váltak áldozattá, ártatlan családok maradtak édesanya, édesapa, gyermek, testvér nélkül...

Már többször hallottuk ezeket a szavakat, kifejezéseket, hogy terror, terrorista, terrorizmus, terroristák, de az utóbbi időben a szavak jelentéseinek a mélységeit talán nem vettük komolyan..., mi, akik 1989 előtt tudtuk, éreztük, tapasztaltuk, hogy mit jelentett a terror.

Ma időszzerű, hogy magyarosítsuk ezeket a szavakat, azért, hogy ne feledjünk:

- a terror, jelentése: rémítés, erőszak, megfélemlítés, ijesztés, rémítéssel való hatalmaskodás.

- terrorista, jelentése: a rémuralom bevezetésére, fenntartására „kiképzett”, agyimosott, lelkiileg kiszáritott személy (saját értelmezés).

- terrorizmus, jelentése: rémuralom, a megfélemlítés eszközeit, lehetőségeit és alkalmait kihasználó, önrdekeken, vagy klikk-érdekeken alapuló, hatalmaskodni vágyó uralmi rendszer, amely nem válogat céljai elérésében.

Tudjuk, hogy a rémuralmi kísérletek és cselekedetek mögött gazdasági, politikai, etnikai, kulturális, civilizációs és vallási érdekek húzódnak meg, de megengedhetetlen a 21. században, hogy valaki/valakik, vagy akár egy eszmerendszert fanatikusan kiszolgálók mások ártatlan életére törjenek.

Elgondolkoztam, és magam előtt láttam a New York-i, washingtoni barátaimat, amerikai unitárius testvéreinket, a derülátó amerikai népet, és rádöbentem, hogy e szomorú történet sok mindenre sarkall, de két dologra föltétlenül figyelmeztet:

- először is előadásaimban többet kell foglalkoznom a rémuralmi kísérletekkel (eddig előadásaimban alig érintettem, sőt a Válaszd az életet című erkölctani tanulmánykötetemben is eléggé „szegényesen” utalok rá, lásd i. m. 67. oldal);

- másodsor, mindnyájan figyelmesebben oda kell figyelnünk társadalmunk rémuralmat „szónokló” embereinek, nemcsak szavaira, kijelentéseire, hanem hanglejtésére, sőt arcmozgására, nyakkendősínére, kézmozdulataira..., és még sorolhatnám.

Az Unitárius Közlöny a maga szerény „világmegváltó” hangjával őszinte együttérzését szeretné kifejezésre juttatni az amerikai unitárius testvéreinknek és az amerikai népnek. A gonoszság nem diadalmaskodhat a jóság felett!

Lapzártára és a lap terjedelmére való tekintettel azzal szeretném zárni soraim, hogy várjuk olvasóink véleményformáló írásait.

Dr. REZI ELEK

AMERIKAI TESTVÉREINK ALSÓJÁRÁBAN

2001. július 29-én – a már előzetesen egyeztetett tervek értelmében – Alsójárába érkezett a readingi testvérgyülekezetünk hat személyből álló küldöttsége. Readingi vendégeinket **Farkas Dénes** kolozsi lelkész hozta (mikrobusszal) Járába, és velük együtt érkezett **Kolcsár Csilla** tolmácsként.

A küldöttség vezetőjével - **Anne Markkal** - már többször is váltottunk levelet, de személyesen csak most ismerhettük meg egymást. Az utazás utáni rövid pihenőt követően vendégeinkkel és a jelenlevő alsójárai presbiterekkel együtt indultunk a templomba. Híveink egy része már elfoglalta helyét a templom padjaiban, de sokan a bejárat előtt vártak ránk, hogy köszöntsék vendégeinket. Az amerikai vendégeket a szószékkel szemben lévő presbiterek padjában helyeztük el. A 16. kezdő és a 185-ös derekas ének után imában köszöntük meg Istennek, hogy megérhettük ezt a szép napot, és templomunkban köszönhetjük lelkes és jószívű amerikai testvérgyülekezetünk küldötteit.

A 24-es közének eléneklése után egyházi beszédemet Pál apostol efézusiakhoz írt levele 4. 6. versére építettem. Beszédemben gondoltunk Gellérd Juditra is, aki tizenegy évvel ezelőtt hozta létre a Testvérgyülekezeti Szövetséget, majd Alsójára 900 éves járásbíróági szerepét, a templom régiségét és az unitárius hit 430 éves jelenlétét emeltem ki. Beszédemnek volt egy összefoglaló hittani és szertartásismereti része is. Megemlékeztem dr. Erdő János néhai főpásztorunk halálának 5. évfordulójáról, kiemelve, hogy Dávid Ferencünk után dr. Erdő János volt egyedüli főpásztorunk, aki börtönt is szenvedett hitéért és magyar öntudatáért. Ugyanakkor megemlékeztem Petőfi Sándor halálának 152. évfordulójáról is. Egyházi beszédem vége felé kértem, hogy adják át majd Readingbe hazatérve köszöntésünket **Jane Rzepka** volt lelkésznőjüknek és **Robin Lindermann Zucker** jelenlegi lelkésznőjüknek is.

A Miatyánk után, az úrasztala mellől, **Fodor Lőrinc** egyházközségi gondnok köszöntötte a vendégeket. Gondnokunk kiemelte, hogy amerikai testvérgyülekezetünk adományaiából tudtuk csak elvégezni az egyházközségi épületek külső lemeszelését. Utána alulírott köszöntöttem vendégeinket, és kihangsúlyoztam, hogy csupán harmincan vagyunk, zömében idős emberek, az egyházközség tagjai. Csekély ajándékokkal azonban tiszteletből és szeretetből mégis igyekeztünk kedveskedni vendégeinknek: átadtunk egy varrottas terítőt a readingi templom úrasztala részére; özv. **Szathmáry Józsefné** - a volt lelkész özvegye - egy kék színű virágvázát nyújtott át férje emlékére. Egy nagy padlóvázát is adtunk a readingi úrasztala mellé, és

személyenként hat kisebb vázát, hét fényképet templomunkról, minden vendégünknek még kisebb varrottasokkal, és a két fiatalnak varrottas oldaltáskával is kedveskedtünk.

Külön élményt jelentett, mikor fából szépen kifaragott Erdély-cimert jelképező falitáblát nyújtottam át **Anne Mark**nak, a küldöttség vezetőjének, a magyar millenniumi év emlékére. Elmagyaráztam vendégeinknek Erdély címerének jelentését, a hét bástyával együtt.

Ezután **Anne Mark** és **Karen Pearson** - a küldöttség két nőtagja - átnyújtott egy zászlót, amely stilizált „Chalise”-t (hitlángot) ábrázol, a láng mellett az egyik oldalon az alsójárai, a másik oldalon a readingi templom fényképlenyomatával. Ezt követően **Anne Mark** magyarul olvasta fel **Robin L. Zucker** lelkésznő igen megleghangú és bátorító üdvözlőlevelét. A levél felolvasása után **Anne Mark** átnyújtott 1000 USA dolláros segélyadományt az egyházközség részére. Lelkész és a gondnok hálásan megköszöntük az adományt. Istentiszteletünk végén elénekeltük a Himnuszt.

A templomból kijövet vendégeink egyike csoportképet készített az ünneplő gyülekezetről a templomkapu előtti téren.

Vendégeinkkel átmentünk a lelkészi lakásba, ahol a jelenlevő alsójáraiakkal közvetlen és személyes ismerkedésre és beszélgetésekre is alkalom nyílt. Három alsójárai származású gimnazista, illetve egyetemi hallgató készségesen vállalkozott a két vendég-fiatallal való foglalkozás szerepére, mert elég jól beszélnek angolul. Lelkes és szorgos alsójárai asszonyok közben hidegételt és hűsítőt szolgáltak fel. Ebéd előtt vendégeinkkel még átmentünk a templomkertbe. Itt van annak az 53 vértanúnak a tömegsírja, akiket 1849. január 14-én magyarellenes román felkelők gyilkoltak le a templom előtt. A templomkertben még megmutattam egyik lelkészlelkészem, az 1847-ben elhunyt Sepsikilyéni Incze János sírját is. Itt egy rövid történelmi áttekintést nyújtottam az alsójárai múlt eseményeiről.

Ezután a közeli étterembe mentünk, amelynek előzetesen lefoglalt nagytermében ebédre megterített asztalok vártak. Ebéd előtt **Farkas Dénes** kolozsi lelkész felkérte a résztvevőket, hogy fogjuk meg egymás kezét, majd angol nyelven asztali áldást mondott. Nagyon jól esett az amerikai szokásokat is ismerő, nálam idősebb és tapasztalt

talabb lelkészársam ünnepélyes gesztusa. **Farkas Dénes** kollegám ugyanakkor nagyon világosan és értelmesen megmagyarázta az alsójárai keblitanácsosoknak, hogy a kapott ezer dollár adományt egy, az európai kultúrához igazodó lelkészi lakás felújítására kellene fordítsák. **Anne Mark** és a többi vendég is helyeselték **Farkas Dénes** kolozsi lelkész indítványát. Vendégeink azt is jelezték, hogy rövidesen újabb ezer dollárt küldenek a lelkészi lakás korszerűsítésének céljaira.

Délután öt óra után angolul beszélő ifjaink végigvezették vendégeinket a főutcán, megmutatták a református és a római katolikus templomot is. Hatkor ért véget vendégeink látogatása. Természetesen meghívtak bennünket is, hogy látogassunk el az Atlanti-óceán túlsó partjára. Mi pedig még egyszer, őszinte szívvel megköszöntük irántunk mindig önzetlenül megnyilatkozó szerető szívüket és segítségüket.

Vendégeink látogatásának előkészítésében és lebonyolításában hálás vagyok **Farkas Dénes** kolozsi és **Bálint B.**

Ferenc kolozsvári lelkészársamnak. Külön hálás köszönetet fejezem ki ismételtén **Kolcsár Csillának**, szakértő, diplomatikus és emberségesen megértő fordítói tevékenységéért. Az erdélyi címert ábrázoló falitáblát hálasan köszönöm **Kovács István** teológiai tanár, jelenleg szerkesztő kollegámnak és barátomnak, aki különben tudásával és tapasztalataival mindig mellettem állt, és segítségemre volt ennek a testvérgyülekezeti találkozóknak az előkészítésében, és az ajándékok beszerzésében. Végül, de nem utolsósorban, illesse hálás köszönet az alsójárai gyülekezet gondnokát és mindazokat az egyházközségi híveket, akik közreműködtek vendégeink fogadásában.

Hisszük azt, hogy readingi testvéreink július 29-i látogatása az első jelentős mérőföldkő kapcsolataink tízéves történetében, és ez a kapcsolat, amely a mi részünkre felbecsülhetetlen értékekkel is járt, a jövőben is tovább fejlődik majd.

SZATHMÁRY INCZE KORNÉL

UNITÁRIUS VILÁGTALÁLKOZÓ - HARMADSZOR!

Az idén augusztus 11-én, immár harmadszor került sor az unitárius világtalálkozó megtartására, a Székelyudvarhely melletti Szejkefürdőn. Az Erdély majdminden tájáról összegyűlt unitárius hívek mellett jelen voltak a magyarországi, nyugat-európai és tengerentúli testvéregyházak képviselői is.

Az ünnepség nyitányaként a homoródalmási fűvözenekar kíséretében díszlovasok vonultak fel a millenniumi zászlóval. Egyházi beszédet **dr. Szabó Árpád** püspök mondott. Az ünnepi prédikáció alap gondolatául Józsué könyvének 24. fejezetéből választott részeket (1-2, 14-15, 24-26), melyek alapján a történelmi alaphelyzetek hasonlóságára hívta fel a figyelmet: akkor is, most is egy-egy történelmi korszak zárult le éppen. A továbblépés csak a követendő vezérelvek félreérthetetlen megfogalmazása után következhet be. Ami Józsué számára az Isten szolgálatát jelentette: én és az én házam népe az Urat szolgáljuk! „Magunk mögött hagytuk mi is történelmünk legellentmondásosabb korszakát, a huszadik századot. Jövőt remélni csak Józsué életprogramjának vállalásával lehet” - hangsúlyozta a püspök.

A Nemzeti Imát követően a külföldi testvéregyházak képviselői szóltak a jelenlevők népes táborához: az Unitárius Univerzalista Nemzetközi Tanács és a Magyarországi Unitárius Egyház nevében **dr. Mikó István** főgondnok, az Amerikai Unitárius Egyház és a Testvéregyházközségi Tanács részéről **David Keyes** lelkészelnök, az Angliai és Írországi Unitárius Egyház küldötteként **Clifford Read** lelkész, a Hollandiai Remonstráns Testvérek Egyháza nevében **Florus Kruyne** mondott beszédet. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma nevében **Csallóközi Zoltán** fősztályvezető köszöntötte a jelenlévőket.

Ezt követően színes, változatos és gazdag ünnepi műsorra került sor. Fellépett a székelyudvarhelyi **Balázs Ferenc vegyes kórus**, **Szalay Zsuzsanna** és **Takács Enikő** egy-egy Tompa László- és Illyés Gyula-verset szavalt, **Pál Rózsika** és **Bodor Kinga** népdalokat énekelt, színpadra léptek továbbá a szentgericei és az ürmösi népi táncosok is. A pergő ritmusban lezajlott ünnepi műsor után **Dombi Dezső** egyházköri felügyelő-gondnok a rendező székelyudvarhelyi unitáriusok nevében kívánt továbbj kellemes időtöltést az egybegyűlteknek.

A világtalálkozó záróaktusaként sor került a Legnagyobb Székely, a négyszáz éve elhunyt báró Orbán Balázs síremlékének megkoszorúzására.

(kvári)

BRASSAI-HÉT – 2001

1970 májusa óta immár harminckettedszer került sor a kolozsvári Brassai Sámuel Líceum ünnepség-sorozatának a Brassai-hétnek a megrendezésére. Minden évben kitárulkozás ez a hét: tanárok és diákok mutatják be a szülőknak, érdeklődőknek együttműködésük legújabb eredményeit, s ugyanakkor gondosan ápolják az immár közel négy és félszázados tanintézet hagyományait. Hosszú időn át május utolsó hete volt az ünnepségek ideje, s a ballagási ceremónia is mozzanatát képezte. Aztán a ballagás áttolódott június közepére, a város másik két nagy magyar tanintézete is bevezette az iskolai napokat, úgyhogy egyeztetni kellett. Így az idén május 14-19. között került sor a Brassai-hétre. Megelőzően április 26-28-án a Báthory István Líceum, utánunk május 24-26-án az Apáczai Líceum rendezte meg napjait. Újdonságnak számított, hogy az idén először az Unitárius Szemináriumi Líceum diákjai csak alkalmilag vettek részt a rendezvényeken. A **Popa Márta** igazgatónő vezette négy osztály ugyanis november 9-12. között Dávid Ferenc halála évfordulójával kapcsolatban beindította a Kollégiumi napok ünnepséget. Ezt hagyományá kívánják fejleszteni.

Az idei Brassai-hét műsorát már május 10-én, majd másodszer május 14-én is közölte a Szabadság, s szinte minden mozzanatról hosszabb-rövidebb tudósításban számolt be. Az *Arccal az új évezred felé* főcímmel ízléses meghívót nyomtatott az iskola, rajta az épület fényképével, s a legtöbb rendezvénynek házilag sokszorosított műsora, ismertetője is készült.

A megnyitóra hétfőn délelőtt az iskola előcsarnokában került sor. Az Unitárius Egyház részéről **Andrási György** előadótanárcs köszöntötte a rendezvényt, **Kósa Mária** igazgatónő az épület homlokzatán olvasható *Musis et virtutibus* (Múzsáknak és erényeknek) felirattól kiindulva vázolta az iskola történetét, hagyományait. A város vezetősége első alkalommal tisztelte meg a rendezvényt: **Boros János** alpolgármester üdvözlő szavaiból az is kitűnt, hogy a helyi tanács nem tudta anyagilag támogatni az ünnepségsorozatot. Ezután az előcsarnok Brassai- és Berde Mózsa-szobraikat koszorúzták meg a diákok. Délben 12-kor a Házsongárdi temetőbe vonultak ki a VII-es tanulók, alulírott beszédét s egy szavalatot követően a Brassai-sír megkoszorúzására került sor. Egy óra múlva az iskola új rajztanára, **Kocsis Ildikó** mutatta be tanítványai legjobb munkáit a 42-es teremben. A könyvtárban pedig **Kósa Magdolna** magyartanár VII-esei tíz poszteren szemléltették a temető azon jeles halottainak életútját, akiknek a sírját gondozzák. Délután 3-kor **Simon Gábor** fizikatanár szervezésében a régi háztartási felszerelések kiállítása nyílt meg. Két órával később a tanár-diák kerekasztal célja a kötetlen társalgás volt a megjelent oktatók életpályájáról, eddigi tapasztala-

itairól. Az utóbbiak régi fényképekkel is „szemléltethették” életük korábbi mozzanatait.

Délután az esti tagozatosok is bekapcsolódtak a hét műsorába: 6-kor **Stan Alexandru** aligazgató román, alulírott magyar beszédét követően megkoszorúzták az előcsarnok két szobrát, utána a díszteremben román nyelvű szavalóestre került sor.

A sportnap - a korábban hagyományos csütörtök helyett - az idén kedden volt. Megrendezését zavarta, hogy az udvart a hátsó épületszárny tetőtér-beépítési munkálatai miatt jórészt lefoglalták a felszerelések. Így házon kívül is folytak mérkőzések. A kicsik labdarúgó-mérkőzését a IV. Á-sok, a nagyokét a XI. C-sek nyerték. Volt még kézilabda és kosárlabda döntő. A legérdekesebbnek pedig a XII-es lányok és a tanárnők csapatának kosárlabda meccse bizonyult. Ennek végén a két csapat tagjai kölcsönösen megajándékozták egymást. Délután az elemisták tartottak ünnepélyt, s ugyanakkor a tanárok tudományos ülészakát is megrendezték a biológiai teremben. Ezen először az iskola nyugalmazott tanárnője, **Hantz Lám Irén** mutatta be igen színesen a *Város az Órhegy alatt* (Nagyenyed szóban-képpen) című - szerkesztésében most megjelent - közel 200 lapos emlékkönyvet. A továbbiakban hat tanár tartott előadást. **Dr. Fazakas István** Brassai történelmi tevékenységét, nézeteit méltatta. A most iskolánkba került **Zsemlyei Borbála** angol-tanár nő kérdőíves felmérés alapján a brassais diákok magyarságtudatát értékelte.

Szerda diáknapi minősült. Délelőtt a tanárok helyett ők tartottak órákat, sőt tornaórát is a tanároknak. Délután pedig tudományos ülészakon mutatták be legjobb dolgozataikat. A nappali líceumi tagozatról 40-en, az estiből 11-en szerepeltek. A rengeteg cím közül helytörténeti vonatkozásai miatt kettőt emelünk ki: *Adatok az egykori Hóstát megismeréséhez* (**Kiss Lóránd**); *Brassai Sámuel és az unitárius szellemiség* (**Bálint Benczédi Réka**). Ugyancsak délután zajlott a **Bazsó Ferenc** zenetanár irányította népdalverseny, melyen a brassaisok elől elvitte a pálmát a bánffyhungyadi líceum XI. osztályosa, **Péntek Zsuzsa**. Volt még **Révész Erzsébet** tanár nő szervezte „Lányok vetélkedője”. Hat négytagú leánycsapat mérte össze háztartástani ismereteit, ügyességét. A VII. B-sek bizonyultak a legjobbnak. Este az előcsarnokban Duodrámá címmel angol és német nyelvű, a régi iskoladrámákra emlékeztető jeleneteket mutattak be, majd ugyanott román nyelvű Caragiale-előadás következett.

Csütörtök délben a hét fő vetélkedője zajlott le *Brassai Sámuel élete és munkássága* témával. Erre megérkezett a debreceni testvérintézmény, a Brassai Sámuel Szakközépiskola küldöttsége is. Az idén a testvériskolák közül csak ők jöttek el a Brassai-hétre. (Bár a faliújság ünnepi összeállítása épp a testvériskolákat mutatta be!). Az izgalmas vetélkedőn első helyezést az unitárius osztályok csapata ért el, utánuk a két kolozsvári brassais, majd a debreceni csapat következett. Ezzel párhuzamo-

san az idén beindult közgazdasági osztály hívta a X-XI-es diákokat versenyre „Vállalkozni jó” témával. A hét csapatból a XI-Á-sok nyertek. A délután az angol kultúra jegyében folyt. Volt Shakespeare-szonett műsor, quiz-show, Thornton Wilder-szindarab (*A mi kis városunk*) bemutató, valamint angol kulturális vetélkedő. Este **Soó Éva** *Te tudsz repülni?* címmel adott elő versműsört (XX. századi magyar, észt, francia költők), gyér, de lelkes közönségnek.

A pénteki nap újdonsága az udvaron megrendezett hangulatos vásár volt: kézimunkát, süteményt, növényeket, élő kiscicákat, nyuszikat árultak, de mutatványosok, muzsikusok, szerencsejátékosok, rendőrök is felléptek a nyüzsgő tömegben. A tombolán egy tortát soroltak ki. Délután került sor a díjkiosztásra a díszteremben. Ezt *Mindhalálíg* című versműsor, Csokonai *Dorottya*jának színpadi megjelenítése követte, végül pedig a Bogáncs néptáncgyűttes s ennek utánpótlás csapatai léptek fel fergeteges sikert aratva. Az egyes számok közt a népdalverseny győztesei énekeltek. Az esti „diákbuli” elmaradt, a szervező tanárok és az iskola vendégei a tanári szobában közvacsorán vehettek részt. A díjkiosztás folyamán szót kért a Németországban élő brassais vendiákokból 1995-ben alakult „Erdélyieket Segítő Ötök Társaságának” képviselője, **Hutter György**, s évenkénti irodalmi pályázat meghirdetésére három pénzbeli díjat ajánlott fel. A pályázat elbírálását a magyar tanárookra bízta.

Szombaton került sor a hagyományos torockószentgyörgyi zarándoklatra. Egy autóbusznyi tanár és diák vállalkozott az **Újvárosi Tamás** és **Fehér Judit** tanárok szervezte útra. Az unitárius templomban **Solymosi Zsolt** teológiai hallgató tartott istentiszteletet. Brassai szülőházának emléktáblája előtt **dr. Málnási Ferenc** magyartanár mondott beszédet, utána a kolozsvári és a debreceni iskola megkoszorúzta a táblát. A továbbiakban a tanárok és diákok csoportjai felkeresték a torockói múzeumot, a malmot, kirándultak a torockószentgyörgyi várhoz és a Székelyköre.

A Brassai-hétre csak számítógépes lemezen készült el a közgazdász diákok lapjának, a Közmag-nak a 3. száma, viszont kijött sajtó alól a Védett Burok - Brassais Újság (röviden BU) 3. száma. A 16 oldalas színes nyomatú igen változatos tartalmú lapot (mely közli a Brassai-hét műsorát is) **Dobri Réka** ballagó diák és öt munkatársa szerkesztette.

Dr. GAAL GYÖRGY

AZ UNITÁRIUS UNIVERZALISTA NEMZETKÖZI TANÁCS OXFORDBAN TARTOTT SZIMPÓZIUMI ÜLÉSE

Az Unitárius Univerzalista Nemzetközi Tanács (ICUU) 2001. június 25–29. napjain az angliai Oxfordban (Harris Manchester College) tudományos szimpóziumot rendezett, amelynek fő témája: *Az Unitárius Univerzalista teológia a 21. század hajnalán* volt.

A szimpózium fő célkitűzése felmérni az unitárius teológia jelenlegi helyzetét és fölvázolni a jövő perspektíváit. Ezért a meghívott előadók a jelenkori unitárius teológia képviselői voltak, főleg a teológiai intézetek részéről

Egyházunk részéről **Kovács István** sepsiszentgyörgyi lelkész és **dr. Rezi Elek** teológiai tanár-dékán vettek részt; előadást alulírott tartott.

A következő előadások hangzottak el:

Phillip Hewett: *A kanadai unitárius univerzalista eszmeiség a 21. század hajnalán*

Dr. George Chryssides: *Az angol unitarizmus a 21. században*

Dr. Rebecca Parker: *Az észak-amerikai unitárius teológia*

Pearl Green Marbaning: *Az unitárius teológia Indiában*

Dr. Thandeka: *Az unitarizmus etnicitása*

David Usher és Andrew Hill: *Az unitarizmus helyzetének áttekintése a világon*

Dr. Rezi Elek: *Az erdélyi unitárius teológia a 21. század hajnalán*

A szimpózium keretében munkacsoportokat szerveztek, előadásokkal és megbeszélésekkel. A témák: az istentisztelet, szervezés és gyakorlat, szociális szolgálat.

Egyházunk részéről **Kovács István** sepsiszentgyörgyi lelkész az istentisztelet munkacsoport keretében tartott előadást. Mindketten tevékenyen részt vettünk a különböző nagyobb és kiscsoportos megbeszéléseken.

Meggyőződésem, hogy a szimpózium nagyon eredményes volt, tanítottunk és tanultunk. Megismertük egymás értékeit, és felismertük, hogy szükségünk van egymásra. Az unitarizmus teológiája nagyon színes képet mutat a 21. század hajnalán, a „cyber-teológiától” a szabadelvű keresztény protestáns teológiáig, de az egységet mindenképpen szeretnénk fenntartani. Ezt a szempontot figyelmesen szem előtt tartották az előadók, a hozzászólók, a résztvevők.

Az oxfordi szimpózium a kezdetet jelentette abban az általános igényben, hogy ehhez hasonló „teológiai véleménycserére” gyakrabban van szükségünk. Talán két év múlva újra találkozhatunk.

Július 1–4. napjain vezetőképző tanfolyamot tartottak, ugyancsak Oxfordban (Balliol College), szintén az ICUU rendezésében. Egyházunkat Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkész képviselte.

Dr. REZI ELEK

BALÁZS FERENC-EMLÉKNAP

centenáriumi ünnepség Kolozsváron és Mészkon

Egyházunk, valamint az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) és a Romániai Magyar Népfőiskolai Társaság (RMNT) egész napos, gazdag rendezvénysorozattal emlékezett Balázs Ferencre, születésének 100. évfordulója alkalmából. Május 26-án, szombat délelőtt, az egyház dísztermében kezdődő ünnepségen, a rendezők nevében **dr. Szabó Árpád** püspök az ünnepelt népszolgálatát úgy méltatta, mint ma is példaértékűt: „*Ma Balázs Ferenc lányomait keressük. És hisszük, hogy az élet szele nem fújta be ezeket a nyomokat*“ - mondta. **Kötő József** színháztörténész, az EMKE elnöke azt hangsúlyozta, hogy: „*Balázs Ferenc európai szemmel és erdélyi lélekkel építette létünket*“, vagyis transzilvanizmus keretében is társadalomban gondolkodónak nevezte a nagy elődöt, akinek életműve és emléke – **dr. Egyed Ákos** (RMNT) szerint is – „*egészen különleges helyet foglal el történelmi örökségünkben*.“

A megnyitót követően hat előadó méltatta az erdélyi unitárius lelkész, író, népfőiskolát szervező és szövetkezet-alapító Balázs Ferenc életművét. Az ünnepi megemlékezések sorát **Kovács István** „*Balázs Ferenc hit- és életfelfogása*“ című előadása nyitotta meg. Balázs Ferencet szüntelenül kereső, önmagának is nemegyszer ellentmondó gondolkodóként mutatta be, akinek folyamatosan változott Istenről alkotott felfogása. Mindaz, amit maga után hagyott, többféle módon értelmezhető; néha úgy tűnik, hogy a szépíró kerekedett felül a gondolkodón, a teológuson, de a kortársakat gyakran nyugtalanító újszerűségével is mélyen hívő unitárius maradt. Cselekvő keresztény volt, kinek szavai hitelességnek örvendtek. Valódi „kultur-protestánsként“ élt, hisz a templom mellett az iskola, a hit mellett az értelem világszolgálatát szolgálta.

Dáné Tibor Kálmán, az EMKE és az RMNT titkára *Izlandtól Mészkonig* címmel a népfőiskolák eredetéről, mibenlétéről és jelentőségéről tartott előadást. Párhuzamot vont a dán kétév-folyamos népfőiskolák megalapítójának, Nicolai Frederic Severin Grundtvignak (1783-1872) a munkássága és a Balázs Ferencé között. Az északi szigetországban a zord időjárás és zaklatott történelmi körülmények közepette a helyi közösségekben egyfajta tiszta, természetes, anyagi pozícióktól mentes hajlam alakult ki a népfőiskolai mozgalom iránt. Ezt fejlesztette tovább a 19. században Grundtvig, aki elsődleges fontosságot tulajdonított az élő szó szerepének és a gyakorlati ismereteknek. Tevékenységének hatására népfőiskolák jöttek létre Skandináviában, majd Európa más részein is. Az izlandi példa tulajdonképpen egyidős a mi kárpát-medencei történelmünkkel. Balázs Ferenc hasonló célokat követett, neki szintén olyan mostoha körülményekkel kellett megküzdenie, mint a nagy dán

népnevelőnek. Erdélyben nem lehet népfőiskoláról beszélni Balázs Ferenc nevének említése nélkül - szögezte le az előadó. Az európai modell szerint működő oktatási forma célja a felnőtt ember műveltségének és szakmai felkészültségének a fejlesztése, amit Balázs Ferenc *nemzeti érdeknek* nevezett.

Vallasek Júlia, egyetemi gyakornok, *Balázs Ferenc levelei feleségéhez, Christine Frederiksenhez* címen kínált ízelítőt a témából, beigérve a levelezésből készült válogatás közeljövőbeni megjelentetését is. Ezt követően **Cseke Péter** író *Balázs Ferenc relevanciák* címmel tartott előadást, majd **Keszegh Vilmos** egyetemi tanár *A népiesség az irodalmi beszédmódban* cím alatt Balázs Ferenc *Zöld árvíz* című regényét értelmezte újra. A délelőtti ünnepi megemlékezést **Kötő József** színháztörténész előadása - *Balázs Ferenc alakja a hazai drámaidődalomban* - zárta.

Szombaton délután Mészkon folytatódott a Balázs Ferenc-centenáriumi ünnepség. Balázs Ferenc templomában a szószéki szolgálatot **dr. Szabó Árpád** püspök végezte. Ünnepi beszéde alapgondolatául János evangéliuma 12. részének 24. versét választotta: *Bizony, bizony, mondom néktek, ha a földbe esett búzaszem el nem hal, csak egymaga marad, de ha elhal, sok gyümölcsöt terem.* Ily módon termett gyümölcsöt Balázs Ferenc is az általa „Isten völgyének“ nevezett vidéken, ahol rövidre szabott életpályája alatt nemcsak lelkészi és irodalmi tevékenységet folytatott; ennek bizonyosságaként ott áll az 1931-ben restaurált gyönyörű kis templom, az akkor épített lelkészi lakás, a vidékfejlesztési tervek, az általa létrehozott népfőiskola. Ez mind a Balázs Ferenc-i életmű gyümölcse, amely, akár az elvetett búzamazag, ma is sokak számára erőt, életet és reményt adó mindennapi kenyér.

Az istentiszteletet követően **Bartha Mária Zsuzsanna** mészközi unitárius lelkész köszöntötte az ünnepi rendezvény résztvevőit, majd **Andrási György** előadótanácsos tartott emlékbeszédet *Balázs Ferenc, a lelkész* címmel. Ünnepi műsorral léptek fel a kolozsvári Unitárius Kollégium diákjai és énekkara, majd a templomkertben álló Balázs Ferenc mellszobor megkoszorúzására került sor. Innen a szépszámú megemlékező a mészközi temetőbe vonult, ahol az unitárius egyház, a mészközi unitárius egyházközség, a mészközi RMDSZ, az EMKE és a RMNT, valamint az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet nevében helyeztek koszorút Balázs Ferenc sírjára. A centenáriumi emlékűnnep a mészközi unitárius egyházközség által rendezett falutalálkozóval ért véget.

Hálás köszönet a rendezvény támogatóinak: Illyés Közalapítvány, RMDSZ - EMKE - Kisebbségi Tanács, RMDSZ Ügyvezető Elnöksége, Művelődési és Egyházi Főosztály.

(kvári)

UNITÁRIUSOK - A VALLÁSSZABADSÁG FÖLDJÉN -

Tordán 127 országgyűlés volt. Ezek közül városunk részére a legfontosabb az 1568-ban megtartott, mert ezen az országgyűlésen mondták ki a világon először a vallásszabadságot. A vallásszabadság kihirdetésével Dávid Ferenc, János Zsigmond és városunk neve is kitörölhetetlenül beíródott a világtörténelembe.

A vallásszabadság törvénybe iktatásával Torda lakóinak nagy része áttért az unitárius vallásra, és így a város központjában lévő nagytemplom az unitáriusok kezébe került. A templomot 1601-ben Básta csapatai, 1706-ban pedig a labancok felgyújtották és lerombolták. Az unitáriusok mindkét alkalommal újraépítették.

A tordai unitáriusok 1721. november 22-ig tartották itt istentiszteleteiket. E napon - az ellenreformáció nyomására - templomuk átadására kényszerültek, istentiszteleteiket az unitárius gimnáziumban tartották. Abban az időben elődeinknek meg volt tiltva, hogy új templomot építsenek.

II. József osztrák császár és magyar király 1781. október 20-án kiadott Türelmi Rendelete lehetővé tette az új templomok építését. Őseink 1791-1792-ben nagy anyagi áldozatokkal és sok munkával felépítették a most is álló, és jelenleg is használatunkban lévő templomot a Rákospatak mellett. A templom építése idején a lelkész Sárdi János, a gondnok pedig Balogh Zsigmond volt.

A templom több alkalommal is javítva volt (1823, 1870, 1903, 1946, 1968, 1975-76, 1984), de a legnagyobb javítást - úgy külsőleg, mind belsőleg - 1999-2000-ben végeztük. Bár városunkban élő híveink nagyon nehéz anyagi helyzetben vannak, mégis nekifogtak templomunk javításához. A tordai unitáriusok nagy része - úgy anyagiilag, mind közmunkával - szívvel-lélekkel támogatta a nemes munkát. E magasztos munkában a legnagyobb támogatást a westoni unitárius testvérgyülekezettől kaptuk, akik több alkalommal is segítségünkre jöttek, és minden évben felkerestek.

Kiss Gyula hívünk lelkes közreműködésével egy hollandiai keresztény szervezet is besegített a munkálatok elvégzésébe. Pataki József városi tanácsos segítségével a tordai városháza is szép összeggel járult hozzá egyházi épületeink rendbetételéhez.

Templombelsőnk 1990 előtt is elég hiven szolgálta egyházunk és népünk hagyományait, de most még csodálatosabb. A nőszövetség varrottasokat készített és készítettett is. Szintén nekik köszönhetjük az új perzsa- és futószőnyegek megvásárlását.

Pataky József művészi - magyar és székely motívumú - faragásai még meghittebbé teszik templomunk belsejét. E csodálatosan szép faragványok egy részét Pataky József ajándékozta templomunk részére, szeretett halottai emlékére; a faragványok másik része egyes hívek kérésére, illetve megrendelésére készült, minden egyes darab kegyes megemlékezésékként került a templomba.

Az 1999-2000. évi javítások alkalmával újrafestődött az egész templombelső, beleértve a padokat is, és minden karbantartási munkát elvégeztünk. A templom mellett - a jó Isten segítségével - sikerült a lelkészi lakás megjavítása,

és a két egyházi bérlakás utcára néző részeinek rendbetétele is.

Fazakas Ferenc 33 évig tartó tordai lelkészsége alatt (1968-2000. december 31.) a hívek a következő munkálatokat végezték még el:

1971-ben: az orgonára elektromos szélkompressziós fűtőt szereltek és a templomtoronyt - cserepek helyett - bádoggal fedték be.

1979-ben: a templom kapujától a férfi és női bejáratig betonjárda készült. Megtörtént a templom padlásának újrapadlása is.

1980-ban: a templomtorony újrabádogozása.

1993-ban: a harangok villanyárammal történő működtetése

1998-ban: az orgona javítása.

1999-ben: kopjafa állítása a templomudvaron a millennium emlékére.

Az itt felsorolt munkák csak úgy valósulhattak meg, hogy híveink - pénzbeli adományaikon kívül - nagyon sok önkéntes munkát is végeztek. Hogy ez mennyire így van, felsorolom, mibe került volna orgonánk megjavítása: egy Brassóban élő orgonajavító 1998-ban 30 milliót kért és két személy részére egy hónapig kosztot és szállást. E nagy kiadásoktól Tökés Gyula és munkatársai mentették meg egyházunkat: tíz napig dolgoztak reggeltől-estig, és az orgonát nagyon jól megjavították. Tökés Gyula több mint 30 éve önkéntesen végzi a villamossággal és mechanikával kapcsolatos összes javításokat, beleértve a harangok karbantartását is. Hálás köszönet mindenkinek, aki bármilyen módon hozzájárul egyházunk gyarapodásához és előre meneteléhez. Nagyon sok nevet kellene felsorolni buzgó híveink közül, de nevüket őrzi az egyházunk aranykönyve. Egy hívünk nevét mégis meg kell említenem, és ez Fodor Béla gondnokunk, aki nagyon sokat tett és tesz egyházunkért. Méltó utóda édesapjának.

A tordai unitáriusok békessegszerető, igaz emberek, akik mindig kiálltak hitük és egyházuk mellett, amiről volt lelkészünk is meggyőződött. Ezt bizonyítja az a tény, hogy városunk három utolsó unitárius lelkésze összesen több mint 100 évet szolgált Tordán, no meg az is, hogy az 1968-as tordai lelkészválasztásra tíz lelkész is jelentkezett.

Az elmúlt 33 év alatt a következő gondnokaink buzgó segítőársai voltak lelkészünknek, és szívükön viselték híveink dolgait: Borbély N. György, Balogh László, dr. Gáll Miklós, és az utóbbi 15 évben Fodor Béla.

Városunkban nagyon jó a viszony a különböző felekezetű lelkészek és hívek között. Az elmúlt 50 évben mindenik Tordán tevékenykedő magyar lelkész szolgált templomunkban is. Unitárius lelkészeink is szívesen vettek részt tevékenyen más egyházközségek munkájában, gondolok itt az imahetekre, a két kopjafaállításra és azok leleplezésére a tordai temetőben, a közösen megtartott március 15-i, és az összes felekezetek által megtartott millenniumi ünnepekre, és még sok egyébre. A látogatást tevő egyházfők fogadásain is minden tordai lelkész híveivel együtt részt szokott venni. Így volt ez 2000. május 21-én templomunk újraszentelésén, amikor dr. Szabó Árpád püspök úr végezte a szolgálatot.

Nagyon jól visszaemlékszem egyházközségünk utóbbi 50 évére. A sátoros ünnepek úrvacsoraosztással, a konfirmációk, az anyák-napi és a Dávid Ferenc-emlékünnepek, az őszi hálaadás, minden-minden pontosan meg volt tartva, még 1944 és 1946 között is, amikor egyházközségünk legszomorúbb időszakát élte. A hívek egy része a háború miatt menekült el az egyházközségből, nagyon sok hívünket pedig lágererekbe hurcolták. Köztük volt Lőrinczy Dénes lelkészünk is. Az is előfordult, hogy egy-egy családból több személyt elvittek, példa rá a három Galambosi, a három Gönczi és a három Tompa testvér.

Az elhurcoltak nagy része - sajnos - soha nem jött haza.

A javítások idején - 1967-ben hosszú hónapokon át - istentiszteleteinket az evangélikus testvérek templomában tartottuk. 1944 ősze és 1967 között dr. Kovács Lajos, akkori teológiai professzor nagyon sok alkalommal teljesen díjmentesen szolgált egyházközségünkben.

Az elmúlt évszázadban egyházközségünk legnagyobb jötevői: Sófalvy Sándor, Marek Vilma és Buzogány József voltak.

1859-ben a templomunk mellett levő unitárius elemiből 4 osztályos algimnázium lett, majd a 4 osztályos gimnázium főgimnáziummá alakult át. Több évszázadon keresztül ez volt az egyetlen magasabb fokú magyar iskola egész Torda-Aranyos megyében. Sajnos ezt az iskolánkat is államosították, elvették, akárcsak a többi egyházi iskolát. Tordai iskolásaink vallásórái jelenleg pontosan meg vannak tartva; ezt a szép és nemes munkát Bartha Mária Zsuzsanna mészki lelkész nő végzi nagy odaadással és szakértelemmel.

A tordai unitárius hívek öntudatos egyházszeretettel, szorgalmukkal és összetartásukkal, no meg a másokon való segítés által vívták ki azt, hogy Tordát az unitáriusok Mekkájának is nevezik. Jelenleg Fazakas Ferenc nyugalomba vonult lelkészünk ingyenesen folytatja munkáját addig, amíg új lelkészünk lesz. Nagyon remélem, hogy új lelkészünk megválasztása sem fogja megosztani híveink összetartását. Fazakas Ferencnek köszönöm a 33 évre terjedő szolgálatát, és arra kérem, önzetlenül legyen azon, hogy méltó új lelkészt kapjunk!

TOMPA SÁNDOR nyugdíjas

Szerk. megjegy.: A cikk megírása eltelt idő alatt a tordai egyházközség lelkészi állását pályázathirdetés útján Kiss László (volt lupényi) lelkész megválasztásával betöltötték.

NAGY FERENC Négyszáz év zsolttára

*Négyszáz év zsolttára
mintha együtt zengne –
imádságos hála
fogjon minket egybe.
Ragyogjon fel bennünk
minden, mit a múlt ad,
hogy magunkra leljük
fényénél a Múltnak...*

*Négyszáz évünk mélyén
hitszabadság lángol,
tisztult, józan élmény,
hősi tettere bátor...
Onnan indult messze,
mindig újrachajtva
az a gazdag eszme,
mely az egyet vallja,
az Egységet vallja.*

*Ráncdobott kövekből
mennyi tornyot raktunk...
az egy kenyerünkéből
mindenkinek adtunk.
S kit táplál szent éhség,
igazságra ajzó:
áldott békességét
zengi száz harangszó...*

*Fényénél a Múltnak,
hogy magunkra leljük:
minden, mit a múlt ad
ragyogjon meg bennünk.
Fogjon mindet egybe
imádságos hála,
mintha együtt zengne
négyszáz év zsolttára.
Négyszáz év zsolttára...*

Nagy Jenő 27 évig volt a Tordai Magyar Dalkör karnagya

Nagy Jenő 1917. december 12-én született Segesváron. Édesapja Nagy Béla unitárius lelkész volt. Haton voltak testvérek. Jelenleg csak Irénke és Nagy Ferenc kiváló unitárius lelkész élnek; utóbbi, nemcsak mint lelképásztor tűnt ki, hanem mint a magyar irodalom és költészet mestere is.

Nagy Jenő 1939-ben érettségizett a kolozsvári unitárius gimnáziumban. 1940-ben tanítói oklevelet kap. 1941-ben behívják katonának, 1942-ben kivitték a frontra. 1944. április 13-án amputálták a jobb lábát.

1946-ban Ádámoson kántortanító, itt két dalárdát is szervez, egy vegyest és egy férfit. Itt betanítja a János Vitézt, amivel bejárják az egész környéket.

1947-ben Tordára jön mint kántortanító, és átveszi a Tordai Magyar Dalkör vezetését is. Egy pár évig mint unitárius kántor is működik. Ez idő alatt megszerzi a zenetanári és karnagyi diplomát is.

1948-ban dalárdánk kerületi versenyen városunknak első díjat szerez. 1952 és 54-ben Nagy Jenő karnagy vezetésével a Tordai Magyar Dalkör szintén első díjat kap. Ebben az időben dalárdánk 120 tagja volt. Nagy Jenő vezetésével nagyon sok versenyen részt vett dalárdánk, és még országos találkozóról is szép díjazást hoztak. A Tordai Magyar Dalkör mellett külön minden iskolában dalárdákat, zenekarokat, táncscsoportokat, színjátszó csoportokat szervezett, melyekkel bejárta országunk városait és falvait, és nagyon sok elismerést és első díjat szerzett városunknak.

1947-ben előadták a Ludas Matyit; 1954-ben a Túrós puliszkát; 1956-57-ben a Kádár Katát iskolásokkal; 1958-ban ugyancsak az iskolásokkal a Jancsi és Juliskát; 1965-ben a Kádár Katát a dalárda tagjaival. Ezeket a darabokat éveken keresztül játszották, sőt a színdarabok, zenekari számok, dalárdai szereplések a rádióban is be voltak mutatva. A sajtó is kellően méltatta e nemes munkát.

Nagy Jenő zeneszerzőként is sikereket ért el. Karnagyunk a vegyes zenekar mellett külön akordeonegyütteseket, sőt mandolin-csoportot is szervezett. A gyermekek ezreivel szeretette meg a dalt és a zenét, és ezek közül sokan hasznát is vették a tőle tanultaknak. Nagyon sok kirándulást és hangversenyt szervezett. E sokoldalú munkájával méltán kiérdemelte az első fokú miniszteri elismerést és a vele járó kitüntetést. 1974-ben – 27 évi nagyon eredményes munka után (1947-1974) – betegsége miatt (szívinfarktus), nagy lelki fájdalommal tette le a karmesteri pálcát.

Nagy Jenőéknek 3 gyermekük volt, jelenleg csak Katalin, özv. Fülöp Dezsőné él. Szeretett karnagyunk 1981. április 9-én halt meg. Temetésén ott volt Torda város apraja-nagyja. Nyugodjék csendesen!

Vajda Jánosné, szül. Jakab Katalin, aki Torda szülöttje, miután átvette iskoláinkban az ének és zene tanítását, mindenben a Nagy Jenő munkáját folytatta. Ő is szép sikereket aratott. Nagyon, de nagyon sajnáljuk, hogy eltávozott Tordáról.

Városunknak jelenleg is nagy szüksége volna egy Nagy Jenőre vagy Vajda Jánosnéra, mert a 129 évvel ezelőtt alakult és egyik legrégebbi Magyar Dalkörünknek nincs karnagya. Nagyon bízom abban, hogy Torda magyarjai, kik mindig kitétek magukért, nem fogják elnézni Dalkörünk megsemmisülését. Jusson mindig eszünkbe egy kedves dal szövege, miszerint: „Aki dalol, sosem fárad el, aki felnéz, sosem csügged el, mert a dalt ajkunkra a jó Isten adta, Ő ad erőt a nagy harcra!”

TOMPA SÁNDOR

AZ ÖKUMÉNIA JEGYÉBEN

Szívet-lelket gyönyörködtetett az a gyermeknap ünnepség, melyet ez évben közösen szervezett meg a „Templom és iskola”. Az újszékelyi és alsóboldogfalvi lelkészek és nevelők közös elhatározással és közös összefogással olyan magas szintű gyermeknap ünnepséggel ajándékozták meg a két falu óvodás- és iskoláskorú gyermekeit, melyhez hasonlóra nem volt példa mostanig. Talán azért is volt ennyire színes, gazdag és tartalmas, mert az ökuménia jegyében szerveztük meg. Nem csoda, hisz 1868-ban, amikor Orbán Balázs felkereste településünket, megjegyezte: „Boldogfalva sokvallású lakói boldog egyetértésben élnek, mi a hazánkban mindenütt, de főleg a székely földön meglevő vallási türelemnek bizonyítványa.” (A Székelyföld leírása I. kötet, 20. oldal).

Reggel 9 órakor istentisztelettel kezdtük az ünnepséget, az újszékelyi református templomban. Először **Bíró Mihály** alsóboldogfalvi unitárius lelkész mondott imát, melyben Isten áldását kérte, szemünk fényei: gyermekeink egészségéért és boldogulásáért. Ezt követően **Portik Hegyi Kelemen** katolikus plébános Márk evangéliuma 10, 13-16 versei alapján „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké az Istennek országa” textusban leírtak alapján, korunknak megfelelően és szívhez szólóan mutatott rá a vallás-erkölcs elmélyítésének fontosságára. Végül **Kányádi György** református lelkész mondott záróimát.

A reggeli áhítat után, amelyen a szülők is részt vettek, egységesen levonultak az újszékelyi Bem József Általános Iskolába, ahol minden egyes gyermek édességekből összeállított csomagot kapott, majd a sportpályán kezdetét vette a sportvetélkedő, melyből nem hiányzott a kötélhúzás, zsákban futás, kerékpár ügyességi verseny, a futball, meg a kézilabda mérkőzések sem.

Az ünnepség színvonalát nagyban emelte a **Demeter Annabella** unitárius kántor-tanító által vezényelt furulyaegyüttes és az iskola dalcsoportjának színvonalas előadása.

A szép ünnepség keretében tanulóink vallás-erkölcsileg, szellemileg, testileg gyarapodtak. Bátran kijelenthetjük, hogy a Reményik által megfogalmazott nemes feladatnak eleget teltünk közösen: „Templom és iskola”.

Az ajándékcsomagok összeállításának anyagi fedezetét **Kányádi** lelkész úr vállalta magára, amint megfogalmazta, Máté evangéliuma 7, 7 verse alapján: „Kérjétek és adatik néktek, keressetek és találtatok, zörgessetek és megnyitattik néktek.” A helyi Tanács mellett a két egyház - az unitárius és a református - is szép összeget ajánlott fel gyermekeink megörvendtetésére. Mindezt megköszönte az a sok örömtől csillogó boldog gyermek szempár, az a sok vidám gyermekkacaj, mely június 1-én visszhangzott az iskola sportpályáján.

Az ünnepség befejeztével lelkészek, nevelők megállapítottuk: dolgozni csak így érdemes együttes erővel, közös akarattal egy igaz cél érdekében.

GÁLFALVI GÁBOR igazgató-tanító, Alsóboldogfalva

LÁSZLÓ GYULÁÉK ÖRÖKSÉGE

Az elmúlt időt, az eseményeket, a történelmet megváltoztatni nem lehet. Volt, ami volt, minden már a múlté mondják sokan.

Én mégis visszatekintek az elmúlt évszázadra 1901-ig, amikor egy tanító (id. László Gyula) fiatalos lendülettel megváltoztatta az emberek mindennapi életét itt, Kőhalomban.

Az iskolában csodálatosan tanított, gyermek- és felnőtténekkart szervezett. A vidéki iskolákban tanácsadó-vizsgabiztos volt hétköznapijaiban, vasárnap pedig unitárius létére szívesen segédkezett a római katolikus templomban a kántori teendők elvégzésében. A természet szépségét, csodávilágát is megismertette a gyermekekkel, amidőn madárdal-megismerő napot tartott évente egyszer. A szülőkkel és a gyermekekkel gyümölcsfaiskolát létesített, amely még ma is megvan az Erdészeti Hivatal tulajdonában. Vadrózsaoltásra, gyümölcsfa-nemesítésre tanított iskolást, szülőt és mindenkit, akik érdeklődtek e téren.

1902. augusztus 18-án megnősült, feleségül vette Tordai Vilmát. 1903-ban megszervezte 37 unitáriussal a leányegyházközsége, amelynek gondnoka lett. A következőket jegyzi fel az unitáriusokról: „Az istenivégzés a szélrózsa minden irányából hozott ide össze minket, hogy megélhetésünket, családnak mindennapi kenyerét itt becsületes munkánkkal megkeressük.” Családi életüket Isten megáldotta egy kislánnyal és 1910. március 14-én fiúgyermekkel is.

Ezen a megemlékező ünnepélyen kettős ünnepünk van, amidőn az apa és fia közel száz éves munkásságára tekinthetünk vissza.

A munkásságában gazdag tanító az első világháború következményei miatt családjával együtt Kolozsvárra, azután onnan is tovább Budapestre kellett kitelepedjenek.

A tanító fia tanár lett, bölcsészdoktori címet kapott s mint régészprofesszor az egyetemeken tanított. 1949-ig Kolozsváron és azután visszament Budapestre. Ő a mélyben kutató, a szegények régésze lett. Festett és csodálatosan, egyszerűen, érthetően tanította, oktatta tanítványait. „Mindig úgy éreztem, hogy hajdani elődeink a háttam mögött állnak, s figyelik, mit és hogyan cselekszem”. (ifj. László Gyula) Az egész magyarságnak hagyta a kettős honfoglalás elméletét, könyveit, a múltunkról és több mint 600 rajzát, metszeteit, festményeit.

Kérésed az volt „felejtünk el hamar téged”. Ezt mondtad akkor is, amikor 1997. május 1-én meglátogatnál minket és templomunkat. Azt nem lehet, azt nem szabad, hogy az apa és fia munkásságát elfelejtse e nemzedék, e maroknyi nép... Örökségül adatok nekünk valamit a múlt század furcsa világából, a szorgalmat, amelynek segítségével eredményt lehetett felmutatni.

1978-ig az unitáriusoknak Kőhalomban majdnem semmije sem volt, sem épület, sem ingóság. A semmi mellé

tettem mint a gyülekezet első lelkésze a László Gyulák örökségét, a szorgalmas munkát, püspökeim, tanácsadóink segítségét, s amit itt láttok, íme, 23 év alatt valósítottuk meg Isten segédelmével.

Június 17-e ifj. László Gyula elhunytának évfordulója. Ezen a napon a következőket mondhatom: legnagyobb valál Kőhalom szülöttjei között az elmúlt évszázadban. Ifj. László Gyula tudásával a múltban és jelenben, a magasban és mélységekben, mindenütt jelen volt.

Gyermekkori élményei szülővárosához és Székelydoboshoz kötődtek. Erdély megszállása után családja Kolozsvárra költözött, majd kiutasításuk után Magyarországra menekült. Érettségi vizsgát tett 1928. június 5-én a budapesti Kölcsey Ferenc Reál Gimnáziumban. Szőnyi István magániskoláját látogatta. A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula, Csók István, Réti István, Lyka Károly voltak tanárai. A Hopp Múzeumban volt önkéntes gyakornok. Tanári oklevelet szerzett 1933-ban. Bölcsészdoktori címet a Pázmány Péter Tudományegyetemen 1935-ben szerzett. Egyetemi disszertációjának címe: Adatok az avar kori műipar ókeresztény kapcsolataihoz. A Magyar Nemzeti Múzeum díjtalan gyakornoka lett 1934-ben. Múzeumi gyakornoknak nevezik ki 1936-ban. Múzeumi segédőr lett 1937-ben. Megnősült, felesége Vidra Mária. Harriseion ösztöndíjjal Görögországba utazhatott. Első ásatása a Kiskörös-vágóhídi avar temető.

A bécsi döntés után visszatér Erdélybe, a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem tanára lett, az Erdélyi Tudományos Intézet tagja. A háború alatt megismerte a kijevei múzeum régészeti gyűjteményét. Honfoglaláskori ásatásokat vezetett Kolozsváron. 1944-ben jelent meg alapvető munkája: A honfoglaló magyar nép élete címmel. A Bolyai Egyetem nyilvános rendes tanára. A Móricz Zsigmond Népi Kollégium tanárelnöke, a Magyar Népi Szövetség művelődési osztályának vezetője.

Másodszor is Magyarországra távozott a politikai változások következtében, a kiutasítást megelőzve, 1949-ben. A Nemzeti Múzeumban dolgozott, egyetemi előadásait betiltották 1951-ben, a belső száműzetés évei következtek. A Nemzeti Múzeum Középkori Osztályának vezetője lett 1953-ban.

A MTA Régészeti Főbizottságának tagja, 1954-ben a Romer Floris díjat kapja. Egyetemi nyilvános, rendes tanárnak nevezték ki 1957-ben. A tudományok doktora címet 1966-ban kapja meg. Tanszékvezető egyetemi tanár 1969-től. Tanulmányával forradalmasította a magyar nép őstörténetére vonatkozó ismereteinket, megvetette a „kettős honfoglalás” elméletének alapjait. Nyugdíjazták 1980-ban. Kitüntetései: Munka Érdemrend Arany Fokozata 1980, Finn Oroszlán Rend lovagja 1970, Bulgária 1300 éve, kitüntető oklevél 1981, Aranykoszorús Csillagrend 1985, Fitz József-díj 1988, Széchenyi-díj 1991, Nagy Lajos-díj 1993, Budapestért-díj 1993, Belváros-Lipótváros díszpolgára 1994, Magyar Köztársaság Középkeresztje a csillaggal 1995, AMKE díjért jött 1998. június 17-én.

VASS MÓZES lelkész

Egyház (mint közösség) és mentálhigiéné

Az embernek szüksége van közösségekre, „mert a közösség biztonságot nyújthat neki, tartalmat, célt adhat életének, nagyobb hatékonyságot szándékainak, a gazdagabb kibontakozás lehetőségét személyiségének.” (Hankiss Elemér)

Társas kapcsolataink kereteit a társadalom meghatározott alapegységei: a különféle emberi társulatok, együttesek adják. Az egyén egyidejűleg több kisebb-nagyobb közösség tagja (család, baráti kör, munkahelyi kör, egyház). Ezekben éli mindennapi életét, ezek színterei tevékenységének, személyisége fejlődésének, életcéljai megvalósításának.

A közösségnek, csoportnak sokféle definíciója ismeretes. Hankiss az embereknek olyan együttélését érti ez alatt, melyet a közös érdek, közös cél, közös értékrend, valamint e három tényező meglétének tudata: a mi tudat köt össze.

Az ember lelki egyensúlyának fenntartásában igen fontosak kapcsolatai. A különböző személyekkel és közösségekkel való kapcsolatai során különböző szükségletek elégülnek ki.

Mi is tartozunk kisebb-nagyobb közösségekhez, s tudjuk, egy választott csoporthoz való tartozásunkkor bizonyos elvárásaink vannak. Nekünk, lelkészeknek pedig az a kérdésünk, hogy mit adhatunk többet azoknak, akik az unitárius egyházat választották közösségként, s keressük azokat a forrásokat és lehetőségeket, amik munkánkat hatékonyabbá teszik. Ezért figyelhetünk fel Buda Béla meghatározására: „a mentálhigiéné olyan folyamatok és tevékenységek összessége, amelyek az emberi személyiséget és a közösségi kapcsolatokat erősebbé, hatékonyabbá, magasabb szervezetségűvé teszik.” (Buda Béla)

A mentálhigiéné képzés pedig olyan tantárgyakat tartalmaz, mint: pszichológia, szociológia, pedagógia, etika, pszichiátria... A legnagyobb értéke azonban abban áll, hogy – az elméleti képzéssel egyensúlyban – olyan gyakorlati tudásra tanít, mint közösség-szervezés, egyéni és közösségi lelkigondozás és tanácsadás, különféle csoportok vezetése (személyiségfejlesztés és önismeret, kommunikációs tréning) és kórházi gyakorlat. Ugyanakkor megtanít, hogy mennyire szükséges a segítők segítése is, ilyen, pl. a Bálint-csoport.

Talán most már sokkal közelebb került hozzánk ez a szó, hogy mentálhigiéné, s már közel sem valami agyi vagy éppen pszichiátriai betegséget juttat eszünkbe, hanem olyan valamit, amihez nekünk is közünk van, vagy éppen lehet. Vagy pedig az ugrik be, hogy a szószéki szolgálat mellett lelkészi munkánk igen jelentős részét képezi a nevelés, családlátogatás, betegek, haldoklók vagy gyászolók lelkigondozása. Ennek elvégzéséhez azonban elméleti és gyakorlati tudásra van szükségünk.

A mentálhigiéné pedig egy komplex rendszer, amiben jelen van vallás, csoport, család, házasság és ro-

konsági kapcsolatok, nevelés, egészségügy pedig épp-úgy részt vesznek, mint tanácsadás, segítő szolgáltatások.

A mentálhigiénében három területet különböztetünk meg:

A) *elsődleges (primer) prevenció*

B) *másodlagos (szekunder) prevenció*

C) *harmadlagos (tercier) prevenció*

A) *A lelkész, az egyház és a primer prevenció*

A primer prevenció célja: kiiktatni azokat a körülményeket, lehetőségeket, okokat, amelyek lelki betegségeket, bajokat okozhatnak.

Az egyház az a legfontosabb szociális szervezet, mely neveli az embereket, befolyásolja viselkedésüket, segít kialakítani énképüket. Direkt vagy indirekt módon megtanítja híveinek, hogyan kezeljék nehézségeiket, hogyan rendezzék kapcsolataikat, segítséget nyújt nevelésben, házassági konfliktusokban... Ugyanakkor olyan közösséget ajánl fel, ahol biztonságot, támaszt, odafigyelést és törődést kapnak.

Ehhez a részhez tartoznak a felvilágosító programok, csoportok szervezése tizenéveseknek, öregeknek, özvegyeknek, elváltaknak... Ezek nem terápiás célból jönnek létre, hanem, hogy közösséget és kapcsolatot biztosítsanak azoknak, akik elszigetelten élnek.

A primer prevencióhoz tartoznak olyan programok is, amelyek felvilágosító jellegűek: alkoholizmus, drog, abortusz, egészséges életmód...

B) *A lelkész, az egyház és a szekunder prevenció*

A lelkész gyakran az a személy, akihez a hívek elsőként fordulnak gondjaikkal. Ilyen esetben tőle függ, hogy mit kezd ezekkel a helyzetekkel. Lehet lelkigondozó vagy tanácsadó, a helyzet nehézségétől függően küldheti szakemberhez, vagy éppen önszorgító csoportok szervezésében segít.

Idesoroljuk tehát a betegek, haldoklók, gyászolók, konfliktus helyzetben levők lelkigondozását, valamint a gyászolók, vagy alkoholisták családtagjainak önszorgító csoportba való szervezését.

C) *A lelkész, az egyház és a terciér prevenció*

Egyszóval azt mondanánk, hogy idetartozik a „rehabilitáció”, vagyis a közösségtől elszakadottak csoportba vezetése, ezek újra befogadása. Pl. a gyász miatt magányossá váltak, alkoholizmusból felépültek...

Ezek után már egészen világossá vált, hogy mi is fejtettünk ki mentálhigiéné munkát, vagy éppen ezek után tervezzük gyülekezetünk újraszervezését, megerősítését, olyan szolgálatok beindítását, amikre nagy szükség van, és esetleg el is várják tőlünk.

FERENCZI ENIKÓ

Micsoda kaland!

3. rész

A vezetőképző menete attól kezdve egy hétig délelőtti és délutáni előadásokból állt, amelyet az amerikai és erdélyi tanerőkből verbuvált fakultás vezetett az India különböző tájairól összesereglett unitárius ifjaknak, igaz, némelyikük már csak lélekben volt az. A szervező Unitárius Világszövetség (ICUU) Ázsia többi államából is képviselőket várt, de az érkezések nagyjából vízumgondok okán elbuktak. Ámulatba ejtő volt látni, ahogy otthon előregedettnek vélt és éppen ezért annyira megváltoztatottnak vágyott erdélyi unitarizmusunk – teológiájában és szervezeti életében egyaránt – mennyire lenyűgözte indiai hittestvéreinket! A püspök urunk szavait sokan szószerint leírták, s hálából az egész Románia püspökének szólították. Vallásos és egyházi életünk olyan elemeit tartották követésre méltónak, amit mi nem győzünk akarni megmásítani, megjavítani, élőbbé, sikeresebbé tenni. Attól kezdve többször is azon kaptam magam, hogy türelmetlenül önmagunkat hallgatásra intem, s értékelésre ösztönzőm olyan sajátosságaink iránt is, amelyeket korábban elhamarkodottan vagy felületesen életképtelennek ítéltem. Nem is állunk olyan rosszul, s örvendjünk, hogy így is állunk - nemegyszer így összegeztem a többi unitárius egyházi állapothoz hasonlításunk végkicsengését. Ez persze nem jelenti azt, hogy önmagunk eszményeihez képest igenis ne lenne sok tennivalónk, de ezzel egy időben a jelen állapotok bőkezűbb és nagylelkűbb simogatását is felvéstem a tennivalók listájára.

Ide, a vezetőképző keretébe tartozik bele az indiai idő első nagy lelki élménye. Az egyik reggel egy, a shillongi Madan Laban unitárius egyházközséghez tartozó öregember szólított meg. Elmondta, hogy nem mi vagyunk az első őket meglátogató erdélyi unitárius küldöttek. 1928-ban ugyanis egy közvetlenséget és tisztaságot árasztó fiatal lelkész érkezett az egyházközségbe. Ő ugyan csak nyolc éves volt akkor, de még ma is tisztán emlékszik arra az énekre, amit az egyik tiszteletére összehívott gyülekezeti estén tanított meg nekik. A megdöbbenés szinte hihetetlen méreteket öltött, amikor az öreg reszkető hangon énekelt el a mi „Éjnek, viharnek vége van” kezdetű unitárius énekünket, persze khasi szöveggel. A dallam akkor annyira megtetszett a helyieknek, hogy énekeskönyvük 145. számú darabjává avatták, s azóta is éneklük. Hasonló felfedezés ri:kán ért az életben: saját unitárius dallamunkat gondviselés-szerűen felfedezni India felhőkbe szemérmesült hegyei ormán, a hindu istenek háta mögött, de ugyanannak az egy Istennek énekelve dicséretet! Ugye már magától értetődik, hogy másnap reggel, az erdélyi küldöttek tartotta áhítaton a derekas ének a khasi 145-ös, erdélyiként a 87-es számú volt, amelyet ki-ki a maga nyelvén énekelt; az amerikai testvérek alig akarták elhinni, hogy ők ebből valahogy kimaradtak.

Attól kezdve valahogy megváltozott, közvetlenebb lett a viszonyom a khasi emberekkel. És egyre többet

akartam tudni róluk. Egy délután családlátogatás volt soron, amikor is Hajom Khissor Singh dédunokái közül többet meglátogattunk, a végén már azt hittük, minden khasi rokona. Ő khasi fiatalembert wales-i misszionáriusok hatása alá került, de csakhamar megértette, hogy az igazság az általuk tanítottnál jóval egyszerűbb: kapcsolatba lépett hát brit és amerikai unitáriusokkal, és 1887-ben megalakította az első khasi unitárius egyházközséget. A mai egyház teológiája az ő nagyrészt jézusi keresztény vallásértelmezésen alapul. Szervezetük körökre oszlik, harmincegy-néhány egyházközségben tízezer egyházztaggal, számuk növekvőben. Élet-körülményeik és lehetőségeik jóval a miénk alatt élednek. Nagy részük falun él, sovány és köves föld megszorozott munkával learatható terméséből. Mégis boldognak és saját erejükben bízónak látszanak, s ebben nagy szerepe van egyszerűen, de valóságosan megélt vallásuknak. Őket nézve nemegyszer elgondolkoztam, nem kellene-e nekünk is kevesebb siránkozással és több önmagunkra figyeléssel bizakodóbban kezelnünk a jelent? De.

A lakodalmi tapasztalatunk is szélesebb ismertetésre érdemes. Az egész kaland egy kétórás autóúttal kezdődött, amely során Kovács Sanyival többször is úgy egymáshoz bújunk a hátsó ülésen, mintha legalábbis egy faluból származtunk volna. Az indiai vezetés örültségeiről külön könyvet lehetne írni, s aki azt hiszi, hogy ült már öntörvényű, a szerencséjében bízó, vakmerő sofőr mögött, az higgye el azt is, hogy Indiában majd minden sofőr ilyen. Soha annyi teherautót még nem láttunk egy útvonalon, s a viszonylag kiváló minőségű műúton mindenik elsőnek akar célba érni. A kézféket és a biztonsági övet csak brit filmekből ismerik, de felesleges kényelmi cikknek tartják. Abban követik egykori gyarmatosítóikat, hogy ők is a menetirány bal oldalán vezetnek. Viszont a távolságot kilométerben mérik, hogy minden jó bonyolult legyen. A mi terepjárónk vezetője természetesen tartotta, hogy amennyivel jobb az autója a többinél, annyival gyorsabban is kell vezetni. A gond akkor kezdődött, amikor megértettük, hogy minden sofőr ebben a tévhitben él. S abban is, hogy az előzés a megelőzendő jármű azon oldalán történjen, amelyiken valamivel több hely mutatkozik. Gondolhatjátok, mi kerekedett ki ebből. S ez történik India minden útszakaszán minden időben. Nem csoda hát, hogy évente több ember hal meg ott autóbalesetben, mint bármelyik betegségben.

Na, azért valahogy megérkeztünk Jowaiiba, az esküvő színhelyére, amely város az indiai unitarizmus központja, 800. ülőhelyes templomával és újonnan épített középiskolájával - ez utóbbi felavatására mi magunk is befutottunk. Miután a püspök úr és Olivia elvagdosták a szalagokat és leleplezték a nagy gonddal aláírt márványtáblát, illatos, bordó színű teát szervíroztak, majd bevonultunk a tágas templomba, amit aztán a lakodalmi népség azon nyomban meg is töltött. Csakhamar érkezett az ifjú pár is, de nem suhogó indiai fátylakban, ahogy mi képzeltük, hanem európai divatú öltönyben és fehér fátylas menyasszonyi ruhában. Bizony a kereszténység felvétele ilyesmit is magával hoz néha. A

szertartást a helyi prédikátor vezette - az indiai unitáriusokat nem lelkészek, hanem világi előljárók irányítják a vallásos ösvényeken, akiket church visitor-nak neveznek. Az áldást a püspök atya és Olivia is a fejükre olvasta, így már biztosan egymáséi lettek. Gyalog vonultunk a menyasszonyi, majd vőlegényes házhoz, előbbinél süteményeket, utóbbinál rendes vacsorát szolgáltak fel, igen eredeti módon. A helyi szokás az, hogy az étkezés egy sátorban zajlik az udvaron, a többi helyiség a házban beszélgetni, táncolni és énekelni való. A vendégek érkezési sorrendben ülnek le az étkező sátorban, a többiek bételdiót rágszálva várnak a sorukra türelemmel. Ez a bétel amolyan khasi nemzeti tökmag, sőt kábítószer-tartalmú bagószámba is elmegy. Fanyar ízű, kemény diószerű eledel, amit rendszerint zöld lapiba göngyölve, kis mézdarabkával fertőtleníttve rágnak szakadatlanul. El is színezi a fogsorokat sötétpirosra azon nyomban, állítólag tisztító hatással, bár az ellenkezője látszik.

Mi előkelőség számba mentünk, így az étkezési sorakerülés nem telt sok időbe. A leülés alacsony, térdig érő asztalok mellé történt, még alacsonyabb padokra. Kapott mindenikünk egy-egy pléhtányért, s mi külön módra egy-egy kanalat is, az igazi indiaiak ezt mellőzik, és a mindenkori eledelt a jobb kezükkel fogyasztják, ugyezen összevegyítve az ízeket; ugyanezt a kezet tisztátlan dolgok érintésére nem használják. Aztán érkeztek a felszolgálók és tálakból a tányérunkra tették a különböző fogásokat, persze rizset és lencsét mindenekelőtt, aztán csirkehúst pörkölvé, kövéres disznóhúst, szarvasaprólékot csípős paprikával, meg mindenféle egyéb mártásokat is, köztük egy, a helyiek által kedvelt, általunk igen szagosnak vélt ingyencsög, amit a disznó gyomrából állítanak elő. Meglepetésünkre az egyetlen ital a forró tea volt, amelyet az angoloktól örökölt szokás szerint tejjel szelídítenek. Kérdésünkre, hogyan létezik a teljes alkoholmentesség, azt válaszolták, hogy hát ők keresztények. Amikor válaszként csodálkozva emeltük fel a szemöldökünket, hogy ejsze mi is azok vagyunk, de attól a multságainkat lélekmelegítő nélkül nem tudjuk elképzelni, megadtak egy kevésbé hit-megalapozottságú, de annál életszerűbb választ is. Az italtól a társaság tudniillik megvadul, s ezt el akarják kerülni, vallották be.

Amikor az igazi lakodalmi hangulat bontakozni kezdett, a mi járműveink sajnos indultak visszafele a szálláshelyeinkre. Másnap kezdődött ugyanis a hivatalos programunk második fejezete, az indiai unitáriusok évi közgyűlése. Erre a majd' egyhetes ünnepszorozatra mindenik egyházközség küldötteteket meneszt, idén egy Shillong melletti falu adott otthont neki. Már korán reggel az egész település lázas sürgésben készülődött az eseményre, mert kezdetére érkezését jelezte az UUA hivatalos küldöttsége is, élen magával Buehrens elnökkel, akit attól kezdve chief guest-nek, azaz fővendégnek hívtak, és állandóan aggatták tele mindenféle művirággal, koszorúkkal és szalagokkal. A közgyűlés filmbe illő mozzanattal indult: amikor a fővendég megérkezett, kezébe nyomtak egy égő fáklyát, a püspökünkkel és a brit unitáriusok elnökével együtt fel-

tuszkolták egy kiszolgált katonai terepjáróra, amit előzetesen letakartak fehér és rózsaszín lepedőkkel, s amit nyomban el is neveztem püspökmobilnak, a pápamobil mintájára. Majd elejükbe kanyarodott vagy tíz pár bórdzsekibe öltözött motorkerékpáros unitárius fiatal, akik a motrokat bőgetve, lángoló kelyhet ábrázoló zászlóval a kezükben, megnyitották az ünnepi menetet, utánuk fiatal lányok a képviselt unitarizmusok hagyományos zászlóit vonultatták fel, a mi kigyónk el is tátotta a száját az ámulattól. Akkor következett a püspökmobil, fedélzetén a fő vendégekkel, majd a népes ünnepi gyülekezet, együtt vonulván a falu központjában levő templomig, amit, ugye mondanom sem kell, az eseményre teljesen újrąépítettek.

A következő napokban itt folytak a közgyűlés „munkálatai”. Ami azt jelentette, hogy napi 8-10 órát ültünk egy emelvényen, énekeltek szakadatlanul a khasi himnuszokat, s hallgattuk a meghívottak egymást követő felszólalását, az indiai küldöttek lelki épülésére és gyönyörűségére. Akik úgy hozzá vannak szokva a hideg és huzatos templomokhoz, hogy észre sem vették a zord körülményeket, minket pedig majd' megvett az Isten hidege, s nem győztük magunkra tekerni az ajándékba kapott indiai sálakat és takarókat, amitől aztán egy idő után jobban hasonlítottunk holmi arabeszk sejkékhez, mint unitárius papokhoz. A hőmérsékletünk lehűlését jó irányban akadályozta meg az az összejövétel, amelyet egyik este a nemrég elhunyt khasi prédikátor emlékére hívtak életre gyermekei. Az indiai italokat akkor kóstoltuk meg először fogyasztói minőségben. Szervezetünk ezt a tettet azon nyomban értékelte is, mert egyre jobban örülni kezdtünk a hittestvéri együttlétnek, s a közösség kifejezésére még unitárius nótázásra is felkanyarodott a hangulatunk. Az éjszaka folyamán azonban ugyanazon hangulat rohamos zuhanásnak esett, és az én esetemben másnap délelőtt érte el a mélypontját, amikor is gyengélkedés fedőnéven egy díványról hallgattam végig az előadásokat egy templom melletti ház vendégszobájában. Azóta is azt tartom, hogy az indiai italipar a székely testnedvekkel összeférhetetlen alapanyagokat kever a termékeibe.

(Folytatás a következő lapszámban)

GYERŐ DÁVID

PILLANATKÉPEK EGY NŐSZÖVETSÉGI KÖZGYŰLÉS RŐL

Ünnepi hangulatú szombatja volt 2001. május 26-án a Székelyudvarhely Egyházköri Nőszövetségek képviselőinek. A Székelyudvarhely 2-es számú Unitárius Egyházközség Bethlen-negyedi templomegyüttesében teremtő kezű asszonyok szorgoskodtak az évi közgyűlésre érkező vendégek méltó fogadásáért. A szervezést vállaló Rüszt Éva tiszteletes asszony lelkesen irányította a különböző termekben folyó előkészületeket.

A puritán vonalú, modern templomegyüttes „székely” szobájában kivirult a „bimbós” tulipán a bútorok oldalán. **Simon Gotthárd Anna** nyugalmazott népművész-tanítónő bútorfestő „tanítványai” (némelyük nagymamakorú) elkészültek a tálas, a szekrény, a pad és a kontyos székek „kipingálásával”, s a vetett ág is méltósággal vonta magára a figyelmet.

Az előcsarnokban festett ládikók, kulcstartók, ajándékplakettek sorakoztak, míg a gyűlésterem falán **Szász Margit** tanítónő vert csipkái díszeltek. A harapnivaló is összekerült néhány székelyudvarhelyi támogató és a szervező asszonyok jóvoltából.

A szombati közgyűlésre Csíkszeredából, a Homoródok vidékéről és Székelyudvarhelyről érkeztek a küldöttek.

A reggeli áhítat után, melyet **Rüszt Domokos** lelkész tartott, **Kedei Mózes** esperes köszöntötte a vendégeket, és a gyűlés levezetését **Rüszt Éva** egyházköri alelnökasszonyra bízta.

Főtisztelendő **Szabó Magda** asszony gyűlésköszöntő beszédében a szeretetről, az összetartozás és összefogás fontosságáról, a szociális érzékenységről szövegezte, hogy „ott kell lennünk minden ember életében.”

A nőszövetségek beszámolója hasznos ötletekkel szolgált a hallgatóság számára. Az általános tevékenységek mellett minden helység asszonyai különlegességekkel is büszkélkedhettek: a székelyudvarhelyi „Belvárosiak” a II. Unitárius Világtalálkozó megszervezésében jeleskedtek; a csíkszeredaiak egyházi zászlót készítettek; az oklándiak beindították a „vasárnapi iskolát”; Homoródújfaluban húsvét harmadnapján díjazással egybekötött „tojáskiállítás” rendeztek; a kénosiak kürtöskaláccsal várták a falutalálkozóra hazaérkezőket; az abásfalviak több helységben bemutatták A nyitott ablak című színművet; a homoródjánosfalviak könyvjelzőt varrtak a falutalálkozóra megjelentetett kiadványba; a szentpéteriek székelyruhákat készítenek a Saint Paul testvérgyülekezethez; Szentegyházán sikeres szeretetvendégségeket, teadélutánokat szerveztek; a helyi egyházközség lelkes asszonyai továbbra is segítséget nyúj-

tanak a templomegyüttesük építési-szépítési munkálataiban.

Zsakó Erzsébet UNOSZ elnök asszony összegzőjében hangsúlyozta a rászoruló öregek és betegek megsegítésének fontosságát, felhívta a figyelmet a tehetséges fiatalok felkarolására, valamint a hagyományápolás közösségformáló, megtartó erejére.

Lélekemelő istentisztelet következett. **Székely Kinga Réka** homoródszentpéteri lelkész Mária és Márta (Lukács 10, 38-42) példájával próbálta a nők társadalmi helyét és szerepét megvilágítani. Biztatása a helyes önértékelésre, az önmagunkkal való törődésre mindannyiunkban gondolatokat ébresztett.

A szószéki szolgálat után az egyházközség gyermekei és fiataljai színvonalas műsorral köszöntötték a résztvevőket.

Találkozónk tartalmi részét dr. Ambrus József mentő-főorvos elsősegélynyújtással kapcsolatos bemutató előadása zárta. A közös ebéd elfogyasztása a rendezvény végét jelentette.

Mindenki hitben, lélekben és tudásban gyarapodva búcsúzott a jövőbeni jánosfalvi találkozás reményében.

BÍRÓ AMBRUS LENKE Székelyudvarhely

*Ami az UNOSZ közgyűlés
műsorfüzetéből kimaradt:*

A küllői egyházköri nőszövetségeinek tevékenységéről

1. Dicsőszentmárton:

Nincs rendszeres összejövetel. Az asszonyok segítettek a karácsonyi csomagok összeállításában. Rendben tartják a templomot és környékét, virágokról gondoskodnak. Előkészítik a lelkészi értekezletek és egyéb összejövetelek fogadását. Kézimunkát készítettek az amerikai testvérgyülekezet részére.

2. Küllődombó:

Kéthetenként találkoznak az egyházközség szeretetotthonában. A tagok száma 20-30 körül van. Tevékenység a téli időszakban folyik, a tavaszi és nyári munkák megkezdéséig. Kézimunkáznak (bogozás). Ezenkívül megbeszélik a közeledő kerti munkákat, tájékoztatják egymást a különböző magok beszerzéséről, vagy megtekintik a dalárdaünnepekről készült videó-felvételeket.

3. Medgyes:

Hetente tartanak rendszeres összejöveteleket. Az asszonyok szeretetvendégséget szerveztek a katolikus és református nőszövetségek meghívásával. Az összegyűlt 800 000 lejes összeget a város magyar óvodájának és a medgyesi gyermekkórháznak adományozták. (Az óvoda részére könyveket és játékokat, a kórház részére ételme-

vásároltak.) A nők Világima-napját az evangélikus nőszövetség megszervezésével tartották, részt vettek a református nőszövetség tagjai is.

4. Désfalva:

Hetente egyszer találkoznak a szeretetotthonban. Bibliamagyarázat hangzik el, egyházi énekeket énekelnek. Kézimunkáznak, a kézimunkák egy részét otthon végzik el. Részt vesznek a különböző egyházi rendezvények fogadásán.

5. Szőkefalva:

Nincs rendszeres összejevetel. Az asszonyok kézimunkákat készítettek az amerikai testvérgyülekezet részére.

6. Magyarsáros:

Hetente egyszer, keddi napon tartják meg az összejeveleteket. Amikor a megkezdett szöveg igényelte, he-

tente kétszer is találkoztak, hogy a rongyvágás, fonalbontás haladjon. Megtartották a résztvevő tagok név- és születésnapjait. Ezen alkalmakra ajándékokat vásároltak, versekkel és énekekkel tetté hangulatossá és emlékezetessé az összejeveleteket.

A nőszövetség kiemelkedő munkája a szeptember 2-án tartott UNOSZ millenniumi közgyűlés fogadása volt, midőn 54 unitárius nőszövetség több mint 400 tagját fogadták szeretettel. Kirándulást szerveztek a Válaszúti Múzeumba és meglátogatták a magyarországi egyházközséget, ahol a nőszövetség meleg fogadtatásában részesültek.

A nőszövetség tagjai tovább folytatják a helyi kántori lakban kialakított múzeum gyarapítását. Hagyományörző munkájuk céljából régi kézimunkákat, háztartási edényeket és szerszámokat gyűjtöttek.

A nők Világima-napját is megtartották, katolikus és református nőtestvéreik részvételével.

NAGY ROZÁLIA Magyarsáros

U L O S Z

NYILATKOZAT

Az erdélyi unitárius lelkészek érdekvédelmi és szakmai szervezete, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége (ULOSZ) ez évi konferenciáját 2001. július 19-20-án tartotta Kolozsváron.

A lelkészeket és egyháztársadalmat érintő alkalmoszerű közéleti kérdések megtárgyalása mellett az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége állást foglalt két időszerű közéleti kérdésben is:

I. Sajnálattal állapítjuk meg, hogy az elmúlt tizenegy évben a nacionál-kommunista államhatalmi és egyéni érdekek nagyfokú átmentése következtében társadalmi szinten elodázódott az átfogó igazságtétel, így nem került sor erkölcsi megtisztulásra és a kommunista rendszer áldozatainak méltányos kárpótlására. Az általános erkölcsi megújulás egyik előfeltételét az államvédelmi és titkosszolgálati szervek, valamint az azokkal együttműködő személyek tevékenységének teljes leleplezése képezi.

Meggyőződésünk, hogy a keresztény eszméket és az isteni igazságokat hirdető egyházaknak példaadó kötelességük saját hatáskörükben is elősegíteni ezen előfeltétel megvalósulását, így kötelezővé tenni a bármiféle egyházi hivatal és tisztség betöltésére jelölt személyek nyilatkozatát az államvédelmi és titkosszolgálati szervekkel (szekuritáté, Román Hírszerző Szolgálat stb.) való múltbeli és jelenlegi kapcsolataikról. Mindez nem a személyes lejáratazt célozná, hanem a közelmúlttal való igazságos elszámolást tenné lehetővé. Enélkül elképzelhetetlen az egyházak erkölcsi megtisztulása és áldásos hivatásbetöltése.

A saját dossziéhoz való hozzáférhetőségről és a szekuritáténak, mint politikai rendőrségnek leleplezéséről szóló – 1999/187-es – törvény kötelezővé teszi a mindenféle lelkeszi és egyházvezetői tisztségre pályázók nyilatkozattételét a szekuritátéval való együttműködésükről, ugyanakkor bármelyik romániai állampolgárnak vagy egyházközségnek lehetővé teszi a lelkészek és minden szintű egyházvezetők átvilágításának kérését - megválasztásuk előtt és hivataluk gyakorlása idejében egyaránt. Az érvényben lévő jogszabály kedvező keretet biztosít a fentiek kiívitelezéséhez, ezért határozottan tiltakozunk az egyházi személyekre vonatkozó kitételek megváltoztatási szándéka ellen.

II. Az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének Konferenciája üdvözli a Magyar Köztársasággal szomszédos államokban élő magyarokról szóló törvényt, amelyet a Magyar Országgyűlés 2001. június 19-én kilencvenkét százalékos többséggel fogadott el.

Úgy véljük, hogy e törvény, amely nyolcvanegy év igazságtalanságait és jogfosztott állapotunkat hivatott részben kárpótolni, eszmei téren helyreállítja a magyar nemzet egységét, ugyanakkor elősegíti az anyaország határain túli nemzetrészek szülőföldön való megmaradását és fejlődését.

A törvény által kifejezetten önépítő, békés szándék elleni nacionalista hangulatkeltést és hadakozást teljesen alaptalannak és rosszindulatúnak tartjuk. Éppen ezért megnyugvással vesszük tudomásul, hogy az Európai Közösség irányadó vezetői nem engednek teret hódítani a törvényt szándékosan félreértelmező, s alkalmazását meggátolni szándékozó fellépéseknek.

Felkérjük az erdélyi unitárius egyházat és a magyar történelmi testvéregyházakat, hogy erkölcsileg és gyakorlatilag is támogassák a magyar kormányt a törvény sikeres végrehajtásában.

Kolozsvár, 2001. július 20.

Az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége

ÉRTED VILÁG

Íme, ismét szétgördült a függöny, meggyúltak a fények, s az egyesetek előtt Thália megnyitotta meseországának kapuit. Idén Küküllődombó felé indult a vidám raj Erdély különböző tájairól. Nem maradhatott el a lassan hagyományossá váló fúvószenekari fogadtatás sem. Dombón Székely András karnagy és csapata várta a vonatállomáson a kíváncsi, hangos, vidám érkezőket. A zenés, zászlós felvonulás varázst teremtett, az *Érted világ* varázsát, melyet a helybeliek által szórt virágese csak fokozott.

Az érkezés napját szorgos munka, sürgés-forgás előzte meg. A készülődés varázsa magával ragadta a falu apraját-nagyját, s mindenki a színjátszó találkozót várta. A keblitanács tagjai elosztották egymás közt a sátorábor feletti örökösödést. Az asszonyok a konyhát tisztogatták, készültek a sütés-főzésre. A fiatalok vidám énekszó mellett a kultúrotthon takarították, festették, fát hordtak, a sátorábor helyét előkészítették.

Egy szó, mint száz, a találkozó után már mindenki elmondhatta, hogy térdig járta le a lábát, de lelkesedésük és munkájuk eredménye meg is látszott, hiszen aligha volt olyan kérdés, amelyet percek alatt ne teljesítettek volna.

A bejelentkezés, a sátrak felhúzása közben érlelődött a hangulat a régi ismerősökkel való találkozás, valamint az újjakkal való ismerkedés révén. Délutánra mindenki lázasan várta a megnyitót. Ekkorra már - a dombói fiataloknak köszönhetően - a kultúrotthon teljesen előkészítve, feldíszítve várta a vidám sereget. A füledt meleg sem tudta hervasztani a mosolyt az ifjak arcáról, akik kora este ellepték a varázspalotává alakult helyi kultúrotthon, az *Érted világ* központját.

A megnyitón az ODFIE nevében Solymosi Zsolt alelnök köszöntötte a résztvevőket, ezután nagytiszteletű Nagy Andre esperes úr a küküllői unitárius egyházkör nevében szólta a fiatalokhoz. A helyi unitárius egyházközség részéről Péterfi Sándor tiszteletes úr kívánt jó szórakozást mindenkinek, majd az ádamosi polgármesteri hivatal nevében Sípos József mondott köszöntő beszédet. A sort Miklós Zoltán zárta, aki - a rögtönzött *Ki mit tud az 1994-es dombói konferenciáról?* - kérdésével pezsdítette meg a hallgatóságot.

Az ünnepélyes megnyitó után a szélrózsa minden irányából, azaz Bethlenszentmiklósról, Budapestről, Dicső-

szentmártonból, Fiafalváról, Homoródalmásról, Jobbágyfalváról, Kolozsvárról, Küküllődombórról, Lupényből, Marosvásárhelyről, Nagyajtáról, Oklándról, Székelykeresztúrról, Várfalváról és Aranyosrákosról érkezett csapatok ízeltöt adtak bemutatásra kerülő darabjaikból az elkészített plakátjaik által. Az amatőrszínészek mellett rengeteg művelző érkezett, egyesek azért, hogy „körülnézzenek”, s jövőre már darabbal jelentkezzenek, mások meg azért, hogy társaiknak szurkoljanak.

Színpadunk, Thália meseországja nem nyelt el még senkit, sőt szeretettel és tárt karokkal várja a fellépőket. Bátorság mindenkinek: kedves idei "művelző" barátaink, jövőre már benneteket is színdarabbal várunk!

Név szerint megemlítem azokat, akik lappal és írószerral a kezükben, a rekkenő hőség ellenére is rendületlenül figyelték a darabokat. Igen, a kedves bíráló bizottságra gondolok, azaz Bartha Mártára, a fiatalfalvi papnére, Dinnyés József daltulajdonos-közvitézre, Puskás Györgyre, a dicsőszentmártoni népszínház igazgatójára, Molnos András negyedéves színművészeti főiskolás hallgatóra, és az Egyesület képviselő Jakab Vilmára, Benedekfi Emíliára és Berki Tímeára. Köszönjük türelmüket és a részletes kiértékelőket, jó tanácsokat, melyeket a jövőben színpadra lépő egyesetek eredményesen felhasználhatnak.

A megnyitó után a helyi egyeslet csapata mutatta be előadását. Az est további részét a versnek és a zenének szenteltük: vacsora után Dinnyés József egy csodálatos énekes, verses előadást tartott a magyar nyelv zeneiségéről, majd szerepet váltott, s műsorvezetőként mutatta be az utána felépő, elhíresült *Fűszál* együttest.

A szombati napra valószínűleg többen úgy emlékezünk vissza, mint a "legnedvesebbikre". Nem! Nem az eső verte el a sátorábor, és nem a Küküllő áradt meg, hanem testünket lepte el az izzadság, részben a meleg, részben a fellépés előtti izgulás miatt, hisz ezen a napon lépett színre a bejelentkezett csapatok nagy része. Estére kimenekültünk a kultúrotthonból a táború köré, hol Dinnyés József daltulajdonos születésnap koncertjén ünnepeltünk. Isten éltesse a magyar vers és zene közvitézét!

A koncert utáni dalolás, gitározás hajnalig elhúzódott. Egyeseknek nemcsak a hangszáluk, hanem a talpuk is viszkedett, így a helyi diszkó sem szenvedett emberhiányban.

Vasárnap az oklándi színjátszócsoport indított. Színjátékuk után megkondultak a harangok, s a nagy csapat a templomba indult. Lakatos Sándor harmadéves teológiai hallgató végzett találó szószéki szolgálatot, előtte pedig a világi Kisgyörgy Tamás mondott áhítatot.

Délután a színpadot a lupényi MADISZ színjátszó csoportja népesítette be, akik kabaréjukkal majdnem két órán át szórakoztatták a nézősereget.

Rövid szünet után elkezdődött a szabadtéri gálaműsor. Poént poénra süttöttünk el, mindenki a hasát fogta a kacagástól, s közben mintegy 20 különdíjat osztottunk ki. Ám a főnyereményeket csak hosszadalmas vastaps és dübörgés árán adta ki a bíráló bizottság.

Az első díjat Várfalva és Aranyosrákos összevont csapata érdemelte ki, Karinthy Frigyes *Az emberke tragédiája* című darabbal. A második helyezett Homoródalmás csapata lett, akik a *Zöldre van a rácsos kapu festve...* című darabot mutatták be, a pódium harmadik fokára pedig a kolozsvári Unitárius Kollégium tizenegyedikes diákjai kerültek, Arany János *A*

bajusz című darabjával. Emléklapokat osztogattunk résztvevőknek, szervezőknek egyaránt. Vacsora után sor került a helyiek néptáncelőadására. A sok poént és kacagást természetesen reggelig tartó bál követte, melyen a megmaradt erőnket is kitombolhattuk.

Hajnagra Thália országának lakói pihenni távoztak egy évre. Jövőre valahol új meglepetésekkel várnak, immár a VI. ODFIE Színjátszó találkozón. Köszönet az idei *Érted világért* a helybeli ifjúsági egyletnek, egyházközségnek, mindazon magánszemélyeknek és cégeknek, alapítványoknak, akik támogatásukkal lehetővé tették e varázs életre hívását. Találkozzunk jövőre!

RÁCZ NORBERT egyházköri képviselő

Ünnepes hétköznapiak a szórványtáborban

Advent volt. Mindannyian ünnep előtti hangulattal vártuk az újabb együttléte hozó július elejét. Amikor a visszazámlálás elkezdődött, minden kis szempár álmódóva képzelte el, mekkorát nőtt, milyenné lett az egy év óta nem látott pajtás, milyen meglepetéseket tartogat számára az ideai találkozás. Aztán megteltek a hátizsákok, elhangoztak az útravaló szülői jó tanácsok, s már száguldott is a vonat, autó, hogy ismerős, szeretett tájra röptse a kalandra készen levőt.

Mindezt a VIII. Magyar Unitárius Gyermekek és Ifjúsági Szórványtábor első estéjén, július 5-én mondták el azok a gyerekek, akiknek arcán vidám táncot járt a körbeült adventi koszorú négy gyertyájának fénye. Összesen huszonnégyen, Nagybányáról, Besztercéről, Petrozsényből, Lupényből, Petrilláról, Urikányból, Déváról, Vajdahunyadról, Szásznádasról, Fogarasról, Nagyszebenből, Sepsiszentgyörgyről és Kézdivásárhelyről jöttek el a homoródszentmártoni Ifjúsági Konferencia Központba, hogy nemzeti és felekezeti szórványban élő sorstársaikkal együtt lehessenek.

Az egyhetes tábor témája az ünnepek kérdésköre volt, kiválasztását két feladatunk is indokolta. Egyrészt unitárius hitfelfogásunk idetartozó szellemének tisztázása és megerősítése, másrészt az egyes ünnepekhez kapcsolódó hagyományok és népszokások ismertetése, anyanyelvünk ápolása. A kiscsoportos vagy közös foglalkozások változatos volta segített abban, hogy mindezt a gyermekek képzelőerejét hasznosítva, játékosan, de kellő méltósággal meg tudjuk valósítani.

Az adventi estét követő karácsony, forró nyári napon köszöntött ránk, de a reggeli angyaljárás és karácsonyi áhítat ráhangolt a délelőtti kiscsoportos munkára, ahol ajándék- és díszkészítésre, a decemberi népszokások áttekintésére, valamint hitelvi témájú beszélgetésre került sor. Délután a már elkészült alkotásokkal karácsonyfát díszítettünk, betlehemes tanultunk, és játszottunk el, majd apró tárgyakat ajándékoztunk egymásnak, kedves, békés együttléteben köszöntöttük az estét.

Harsonával és jókedvvel lepelt meg farsang, sok érdekességet tartogatott számunkra, hiszen, különleges népszokásokról beszélgettünk, türelmes munkával mindenki arcáról mintázott maszkot, szalmából mókás bábpárost készítettünk, majd farsangi parádét rendeztünk, ahol a jókedv határtalanul bizonyult. Este farsangtemetést, bábégetést

elevenítettünk meg, majd következett az elcsendesítő gitárszó, az álomba ringató mese, a közös imádkozás.

Vasárnap istentiszteleten vettünk részt, ahol a szószéki szolgálat után örömmel hallgattuk a csiksomlyói gyermekotthon Arvácika együttesének lélekemelő előadását. A templomi együttléte közös ünnepi ebéd, kölcsönös énektanítás követte, amikor alkalom adódott arra, hogy a vendég és táborozó gyermekek megbarátkozzanak, elbeszélgessenek. A vendégek távozása után vetélkedő, játék következett, illetve arról is beszélgettünk, hogy miért fontos a vasárnap, mint ünnepnap a keresztény ember életében.

Hétfőn természetesen húsvétot ünnepeltünk. A tojásfestés különböző módjainak kipróbálása, a bibliai húsvéti történet és unitárius hitfelfogásunkról való érdekes beszélgetések, az ünnep szimbolikájának körüljárása, locsoló versek írása és tanulása töltötte ki ezt a napot. A lányok meglocsolására a Homoród hús vizében, illetve a parton került sor, amikor a fiúk elmondhatták a korábban vagy a táborban megtanult verseket.

Pünkösöd a lélek, a tanítványság, az első keresztény gyülekezetekre való visszatekintés napja volt, amikor a lehető leghatékonyabban próbáltuk megvilágítani az ünnep üzenetét, értelmét. De volt pünkösdi király és királynéválasztás, közös világteremtés és játszás is. Este – az előző estékhez hasonlóan – jelentkezett a tábori „Homoród Tv” húszperces műsorával, amelyben a tábor érdekes híreit, ötletes előrejelzéseit hozták tudtunkra a szerkesztők.

Az együttléte utolsó napja nem lehetett más, mint a hálaadásé, így az őszi hálaadás meghitt hangulatot varázsolt. Egy hét után már könnyűnek bizonyult az ünnep általános fogalmának értelmezése, a hálaadás különböző lehetőségeiről, az imádkozásról való beszélgetés. Délután kirándulás, virágkoszorúk fonása következett, hogy a táborzáró áhítat, melyet teljes egészében a gyermekek készítettek elő és tartottak meg, virágkoszorús áldozás, hálaadás lehessen.

Az emléklapok, ajándékok átadása, a társak búcsúzóul való átölelése mindig gyengéddé teszi a lelket, könnyeket csal a szemekbe, de hiszem, hogy új felismeréssel, erős elhatározással ajándékoz meg, hogy **szorosan összetartozunk, s ez megmaradásunkat biztosítja.**

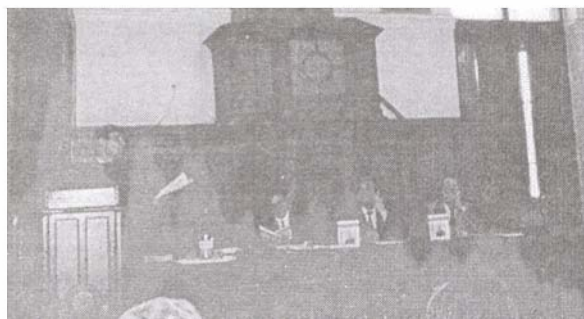
Befejezésül köszönetemet fejezem ki mindazoknak, akik szellemi és anyagi segítőink voltak a tábor sikeres megszervezésében és kivitelezésében, nemutolsó sorban kedves táborvezető társaimnak eredményes munkájukért.

LAKATOS CSILLA táborvezető

KÖNYVAJÁNLÓ

Rangos – és szívünk szerint régóta várt – könyvbemutatóra került sor július 19-én, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének gyűlésén, a kolozsvári Unitárius Kollégium dísztermében. **A Boros György unitárius püspök naplója 1926-1941** című forráskiadványt, amely az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtárának kiadványai sorozat első köteteként látott napvilágot, **Máthé Dénes**, a Babeş Bolyai Tudományegyetem Bölcsészettudomány Karának tanára mutatta be a szép számmal egybegyűlt érdeklődőknek.

Boros György unitárius püspök (1928-1938) naplójának két kötete maradt ránk. A második kötet 1994-ben, Levéltárunk Boros-hagyatékából került elő; az első kötet csak négy évvel később, az egyházi könyvtár felújításakor bukkant fel. Ez utóbbi az 1926. július 13. - 1937. február 28-a közötti időszak eseményeit tárgyalja, az előbbi pedig ennek egyenes folytatásaként az 1937. márciusa és 1941. január 20-a között történeteket eleveníti fel. Mint általában minden napló, ez is magán viseli a szubjektivitás jegyeit, de mégis valóságos történelem. Betekintést nyújt abba a két évszám között feszülő korba, amely - mint a 20. század egésze - valóban megpróbálta, hogy mit bír elviselni az ember. Az általános korpában ágyazottan ugyan, de a hangsúly mindvégig egyházunk életének eseményein van, természetesen az öregedő főpásztor - egyházát féltő-óvó - szemszögéből láttatva a kort és a kórt, történéseket és személyeket, gondokat és örömeiket, sikereket és kudar-cokat egyaránt...

Dicséretes a két fiatal és tehetséges sorozatszerkesztő - Kovács Sándor és Molnár B. Lehel - vállalkozása és munkája, „amelynek célja nyilvánosságra hozni és egy szélesebb olvasói kör részére elérhetővé tenni a kéziratos anyag eddig rejtett titkait, és ezáltal a múltat odatenni a jelen asztalára, hogy alkotó része legyen mai életünknek.”

A kötet az Unitárius Egyház kiadásában jelent meg, Boros György halálának 60. évfordulójára. Ismertetésére visszatérünk még. (koko)

Gaal György

GAAL GYÖRGY: EGYETEM A FARKAS UTCÁBAN.

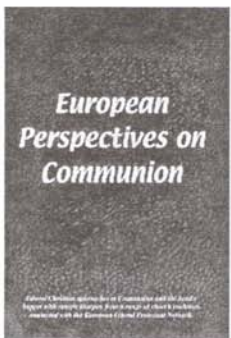
A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem előzményei, korszakai és vonzatai.

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság. Kolozsvár, 2001. 274 old.

Alighogy hírt adtunk lapunk előző számában Gaal György Milenniumi Kolozsvár című kötetének megjelenéséről és a Györkös Mányi Albert Emlékházban történt bemutatásáról, a Keresztény Magvetőben (2001/1-2.) pedig részletes ismertetőt is közöltünk róla, a kolozsvári könyvesboltokban máris megjelent a szerző legújabb köteté.

Akik emlékeznek még Gaal Györgynek a kolozsvári Egyetemről tartott magvas előadására a Dávid Ferenc Egyletben 1997. novemberében, az Egyetem 125. alapítási évfordulóján, azok minden bizonnyal megértik e könyv megjelenése által kiváltott örömeiket. A kötet átfogó egyetemtörténeti munka, amely hasznosítja az összes eddigi - elérhető - szakirodalmat, és először tesz kísérletet az egykori Ferenc József Tudományegyetem történetének egységes szempontú összegezésére. Az kolozsvári magyar Egyetem fontossága, történetének szakavatott szerző tollából történő megismerése mellett, számunkra azért is jelentős Gaal György könyve, mivel fényt vet gazdag unitárius múltunkra is. Amire ugyancsak érvényes Nemeskürty István megállapítása, miszerint: "A múltat nem lehet tőlünk elvenni. De csak akkor a miénk, ha ismerjük."

Gratulálunk Gaal Györgynek; nagyszerű könyvét - melynek ismertetésére visszatérünk még - melegen ajánljuk minden magyar olvasónak! (koko)

European Perspectives on Communion. (Európai távlatok az úrvacsoráról). Szerkesztette David Steers. Kiadja az Ulster-i Keresztény Unitárius Társulat, 2001. 72 l.

Az úrvacsora teológiai és gyakorlati vetületeit mutatja be értékes munkájában David Steers, észak-írországi lelkész, az unitárius és a szabadelvű kereszténység életében.

A gyűjteményes munka a következő szerzőktől közöl tanulmányokat: Eric Cosse a remonstráns, David Steers és Tom Banham az Észak-Írországi alá nem író presbiteriánus, Andrew Hill az angol, Eric Jones a walesi, Robert Serre a szabadelvű francia, Andreas Rössler a szabadelvű német protestáns, Max Balsiger, a szabadelvű svájci (Bern), Kászoni József a magyarországi, Rezi Elek az erdélyi unitárius úrvacsorai felfogást szólaltatják meg. A munka William McMillan úrvacsorai beszédével és Peronne Boddaert úrvacsoráról szóló elmélkedésével zárul.

A könyvet minden érdeklődőnek szeretettel ajánljuk. (R. E.)

A Második Budakalászi Találkozó résztvevőinek felhívása

A Magyar Művelődési Intézet, a Magyar Kollégium és a Pest megyei Közművelődési Információs Központ szervezésében 2001. június 21. és 23. között Budakalászon lezajlott Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek II. Fóruma a következő felhívás megfogalmazásával és elfogadásával zárult:

Mi, a második Budakalászi Találkozó (Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek II. Fóruma) tanácskozásán résztvevők, az általunk képviselt civil szervezetek nevében az alábbi felhívással fordulunk minden, a magyarság sorsáért aggodó, a civil szervezetek munkájában bízó nemzetársunkhoz:

1. A résztvevők üdvözlik a Státustörvény elfogadását és felajánlják együttműködésüket az abban megfogalmazott célkitűzések megvalósításához.

2. Határozottan szükség van a Kárpát-medencei Közművelődési Civil Szervezetek Fórumára, mivel ez a tanácskozás biztosítja számunkra a tapasztalat- és információcserét, és ez akadályozza meg az elszigetelődést.

3. Szükségesnek tartjuk, hogy a civil szféra vállalja fel a magyar szellemben történő oktatással és neveléssel járó társadalmi feladatokat, ezáltal megvalósítva a nemzeti önazonosságtudat megőrzését és fejlődését.

4. Hangsúlyozzuk a kölcsönösség elvének érvényesítését minden területen, hogy gyarapodhassunk egymás tapasztalata és munkája által.

5. Elvárjuk, hogy a mindenkori hatalom mindenütt támaszkodjon a civil szervezetek információira és döntéseit azok alapján (is) hozza meg.

6. Szükségesnek tartjuk a Kárpát-medencei kisebbségi magyar kulturális szervezetek adatbázisának és rendezvénynaptárának továbbfejlesztését, valamint hozzáférhetővé tételét mind nyomtatott, mind elektronikus formában. Fontosnak tartjuk, hogy ezt a munkát a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogassa.

7. Nem tartjuk kellően hatékonynak a kisebbségi magyarság kulturális életét segítő támogatások jelenlegi elosztási rendszerét.

8. Fontosnak tartjuk a jelenlegi elosztási rendszer átszervezését. Az egyes régiókban működő közvetítő (ernyő-) szervezetek legyenek valóban a régió civil szervezetei által elfogadott (legitim) fórumok. Az illetékes kuratóriumokban megfelelő súllyal legyenek ott a civil szervezetek képviselői.

Budakalász, 2001. június 23-án.

A Második Budakalászi Találkozó résztvevői
(79 magyar szervezet képviselői)

FELHÍVÁS

Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa 998/2001. sz. körlevelében értesíti az érdekelteket, hogy Egyházunk - az Egészségügyi Minisztérium támogatásával - a **kolozsvári és sepsiszentgyörgyi megyei kórházakban fekvő betegeink lelki gondozására állandó lelkigondozó-lelkészi állást létesített.** Folyamatban van a marosvásárhelyi és székelykeresztúri lelkigondozó-lelkészi állás megszervezése is.

A kórházi lelkészek szolgálatának segítése és eredményessé tétele érdekében **felkérjük az egyházközségek lelkészeit és elöljáróit, hogy az egyházközségből kórházba utalt betegeikről küldjenek értesítést az illetékes kórházi lelkész címére, a beteg nevének közlésével, és ha lehetséges, a kórház és a kórterem megjelölésével.**

Kórházi lelkészeink címe:

Tisztelendő **Török Áron**

Sepsiszentgyörgy, Nicolae Iorga u. 2. sz. Bl. 3/J.

Telefon: 067 - 316201

Tisztelendő **Ferenczi Enikő**

Kolozsvár, Nicolae Titulescu u. 28. sz. II. lépcsőház

Telefon: 064 - 154910; Maroktelefon: 090 - 063941

(Egyházi központban: **064 - 193236**)

A felhívás természetesen vonatkozik azokra az esetekre is, amikor az egyházközség betegei **más városok kórházaiba** kerülnek. Ekkor **az illetékes lelkészt** kell értesíteni a beutalt betegről.

Tankönyvpályázat

Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a Valláserkölcsi Nevelés Bizottság javaslatára tankönyvpályázatot hirdet az Unitárius valláserkölcsi nevelés tanterve alapján az I. és II. osztály taneszközeinek kidolgozására. A **munkáltató tankönyvet, szövegyűjteményt és nevelői kézikönyvet** magában foglaló taneszközcsomagok kidolgozása felmenő rendszerben fog történni, jelen pályázat első kiírásként az I. és II. osztályra vonatkozik, tehát a pályázóknak mindkét évfolyamra egyszerre kell tervet benyújtaniuk.

A pályázat határideje 2002. január 10, a pályázati eredmények közlésének várható időpontja 2002 februárja. A pályadíj az I. és II. osztály taneszközcsomagjára 500 USD értékű összegnek megfelelő lej, amelynek kifizetésére a teljes munka leadása és véleményezése után kerül sor.

Pályázhatnak lelkészek és világiak egyaránt. Kérjük az érdeklődőket, hogy részletes információkért forduljanak a lelkészi irodákhoz, ahol megtalálhatják a pályázati terv összeállításához szükséges részletes útmutatót, valamint a tantervet.

Tudósítások, hírek

Teológiai tanévzáró és kibocsátó istentisztelet volt július 1-én, a kolozsvári belvárosi unitárius templomban. Alkalmi egyházi beszédet **dr. Szabó Árpád** püspök mondott. A végzős hallgatókat **dr. Rezi Elek** főjegyző mutatta be az ünneplő gyülekezetnek. A teológus hallgatók nevében **Fülöp Alpár** búcsúzott a végzős évfolyam tagjaitól, kiknek köszönetét **Solymosi Zsolt** fogalmazta meg.

A július 9-én kezdődő **szakvizsgára** jelentkező évfolyam tagjai - megfelelően a követelményeknek - **gyakorló segédlelkési kinevezést** nyertek szeptember elsejétől: **Andrási Benedek** (*Székelykeresztúr*); **Bálint Róbert** (*Petrozsény*); **Kádár Attila** (*Homoródalmás*); **Kopáncsi Zoltán** (*Lupény*); **Solymosi Zsolt** (*Kolozsvár*); **Szabó József** (*Alsórákos*); ifj. **Szombattalvi József** (*Homoródszentmárton*).

Isten áldása legyen életükön és szolgálatukon!

Lakiteleken az **Európa Szabadegyetem** többnapos rendezvénysorozatának augusztus 25-i záróestjén - a magyar történelem és híres egyházi személyiségek szoborkertjében - ünnepélyesen felavatták **Józan Miklós** unitárius püspök (1941-1946) mellsobrát. Szoboravató beszédet **dr. Szabó Árpád** püspök mondott. Az eseményt méltatta **Lezsák Sándor** országgyűlési képviselő, valamint **Csallóközi Zoltán** főosztályvezető a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma részéről.

Az ökumenikus istentisztelet és gazdag ünnepi műsor záróakkordjaként **dr. Szabó Árpád** és **Rázmány Csaba** unitárius püspökök leleplezték a **Szabó Imrefia Béla** szobrászművész által alkotott Józan Miklós mellszobrát.

Az **Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet** idei csúcshelyezését az udvarhelyszéki **Szentábrahámban** augusztus 23-26. napjain megrendezett **XXV. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia** fémjelezte. A millennium évadzárásában és Balázs Ferenc születésének centenáriuma tartott ifjúsági seregszemle központi témáját a hitre és erkölcsre épülő tudás, a gyakorlatilag hasznosítható tudás megszerzésének hagyományos és újszerű útjai-módjai, a vallásos nevelés és a tudásalapú társadalomba való beilleszkedés kérdésköre, valamint Balázs Ferenc életművének máig ható kisugárzása kínálta. A konferencia gazdag szellemi-lelki táplálékot nyújtó előadásai és megbeszélései mellett - a szervezők és vendéglátók fáradhatatlan, minden részletre kiterjedő figyelmének és figyelmisségének köszönhetően - változatos, színes szórakozási lehetőségekkel is szolgált a résztvevőknek.

Az Unitárius Egyház, a kolozsvári Unitárius Kollégium és a Brassai Sámuel Líceum rendezésében nagyszabású **ünnepi megemlékezésre** került sor szeptember 22-én, szombaton, a kolozsvári **Unitárius Kollégium** új épülete felavatásának **100. évfordulója** alkalmából. Az Unitárius Püspökség aulájában **dr.**

Rezi Elek főjegyző alkalomhoz illő áhítatát **dr. Szabó Árpád** püspök ünnepi megnyitóbeszéde követte. Az ünnepi műsor keretében **Sebesi Karen Attila** színművész felolvasta néhai Nagy Lajos tanár úrnak a kollégium felavatásra írt alkalmi Ódáját, **dr. Gaal György** professzor pedig beszámolt az Unitárius Kollégium új épületének építéséről, felavatásáról és azt követő működéséről. Ezután a két iskola diákjai szavalatokkal, az Unitárius Kollégium énekkara pedig énekszámokkal gyönyörködtették a hallgatóságot. Végül, az épület fő lépcsőfeljáratával szembeni falon elhelyezett emléktábla leleplezésére, majd Brassai Sámuel és Berde Mózes mellsobrának megkoszorúzására került sor. Az emléktáblán a következő szöveg olvasható: **„Az UNITÁRIUS KOLLÉGIUM új épülete felavatásának 100. évfordulóján állította az UNITÁRIUS EGYHÁZ. 2001. szeptember 22.”** A felavató beszédet **Balogh Ferenc** főgondnok mondta.

A **Protestáns Teológiai Intézetben** szeptember 4. és 11. között került sor az ideai **felvételi vizsgákra**. Öt unitárius jelentkező felvételizett sikerrel: **Csoma Csilla**, **Kiss Csaba**, **Rácz Norbert**, **Szabó Adél** és **Székely Mónika**.

Szeptember 24-én és 27-én tartották a másodéves unitárius teológiai hallgatók **minősítő alapvizsgáját**. Hat hallgatónk közül négyen alapvizsgáztak sikerrel: **Dávid Ferenc**, **Lakatos Sándor**, **Szabó Előd** és **Újvárosi Katalin**.

SELECT Metleplast Kft.
Székelyudvarhely
Hargita megye

Vállal HARANG- és szoboröntést.

Max. tömeg : 450 kg./drb

Referencia munkáink : A székelyudvarhelyi új Katolikus Templom harangjai, zagyvarékasi és szolnoki (Magyarország) harangok és mások.

Címünk :

4150, Székelyudvarhely, Fások u. 14/A

Tel/Fax : 066-218337, 217653,

<http://www.ccih.ro/select/>

e-mail: select@topnet.ro

HIBAIGAZÍTÁS

Az Unitárius Közlöny 2001. évi második számában, Az *aratnivaló sok ... Gondolatok az Unitárius Kislexikonról* című cikk első sorába sajnálatos hiba csúszott be. Dr. Kisgyörgy Árpád főgondnok nevét tévesen Zoltánnak írtam. A főgondnok úrtól az Unitárius Közlöny szerkesztőinek nevében is szíves elnézést kér a cikkíró: Kovács Sándor.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY. A Keresztény Magvető melléklete

Szerkesztő bizottság: **dr. Rezi Elek** főszerkesztő, **Kovács István** és **Kovács Sándor** szerkesztő.

Olvasószerkesztő: **Kürti Miklós**. Szedés: **Rezi Éva**. Kivitelezés: **Kriza János**. Készült az UNITÁRIUS EGYHÁZ nyomdájában